

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
GRĀMATVEDĪBAS INSTITŪTS

**FINANŠU PĀRSKATI UN TO ANALĪZE SIA
„LIEKNA”**

DIPLOMDARBS

Autors: Baiba Zubaviča
Stud.apl. EkGr020181
Darba vadītājs: lektore mg.occ. Ruta Šneidere

RĪGA, 2007

ANOTĀCIJA

Diplomdarbs "Finanšu pārskati un to analīze SIA „Liekna”" sastāv no 4 nodaļām, secinājumiem un priekšlikumiem.

Darba mērķis ir veikt SIA „Liekna” gada pārskatu analīzi, novērtēt uzņēmuma vājās un stiprās puses un, pamatojoties uz veiktās analīzes rezultātiem, salīdzināt to ar citu lauksaimniecības uzņēmumu un sniegt priekšlikumus saimnieciskās darbības uzlabošanai.

Šajā diplomdarbā tiks apskatīti uzņēmuma finanšu rādītāji un balstoties uz rezultātiem, uzņēmuma finansiālais stāvoklis tik salīdzināts ar iepriekšējiem periodiem, kā arī ar citu lauksaimniecības uzņēmumu.

Kopumā finansiālie rādītāji uzņēmumā ir samērā labi, turklāt vēl uzlabojas. Ir skaidrs, ka uzņēmums ir maksātspējīgs un rentabls, un spējīgs veiksmīgi turpināt savu darbību arī turpmāk.

Atslēgvārdi: analīze, finanšu rādītāji, finansiālais stāvoklis, sezonālitate.

ANNOTATION

The diploma work “Analyses of Financial Statements of “Liekna” Ltd.” consists of 4 chapters, conclusions and proposals.

Goal of the diploma work is to analyse the financial statement of “Liekna” Ltd. in order to estimate its strengths and weaknesses, to compare it to another agricultural enterprise and to offer proposals on how to improve its economic activity.

This diploma work deals with financial showings and besides, the financial status of this enterprise is compared to the results from previous years and to another agricultural enterprise.

In general, financial showings in the enterprise are rather good, and are improving. It is clear that the enterprise is solvable, profitable and capable to successfully continue its economic activity in the future.

Key words: analyses, financial showings, financial situation, seasonality.

SATURS

Ievads	3
1. SIA „Liekna” saimnieciskās darbības raksturojums nozares kontekstā	5
2. SIA „Liekna” finanšu pārskatu raksturojums	10
2.1. Bilance	13
2.2. Peļņas vai zaudējumu aprēķins	17
3. SIA „Liekna” finanšu analīze	20
3.1. Finanšu analīze, tās mērķis un būtība	20
3.2. Aktīvu finansēšanas lietderības novērtējums	23
3.3. Uzņēmuma likviditātes rādītāji un to analīze	25
3.4. Uzņēmuma maksātspējas rādītāji un to novērtējums	30
3.5. Aktivitātes rādītāju analīze	33
3.6. Rentabilitātes rādītāji un to novērtējums	38
4. Finanšu rezultātu novērtējums salīdzinājumā ar citu lauksaimniecības uzņēmumu	45
Secinājumi un priekšlikumi	51
Izmantotā literatūra	53
Pielikumi	54

IEVADS

Šis diplomdarbs ir par lauksaimniecības uzņēmumu – SIA „Liekna”. Lauksaimniecība ir svarīgākā tautsaimniecības nozare, kuras uzdevums ir ražot pārtikas produkciju un izejvielas lopkopībai, rūpniecībai un citām tautsaimniecības nozarēm. Lauksaimniecisko ražošanu nosacīti var iedalīt divās nozarēs – augkopībā un lopkopībā. Abas šīs nozares ir cieši saistītas un papildina viena otru. Augkopība ražo izejvielas lopkopībai, savukārt lopkopība dod organiskos mēslus, kas ievērojami uzlabo augsnes auglību un ir nepieciešami augkopībā.

SIA „Liekna” galvenā darbība ir graudkopība, bet lai būtu darbs visu gadu, uzņēmums nodarbojas ar piensaimniecību un cūkkopību.

Lai uzņēmums varētu veiksmīgi darboties ir nepieciešama sakārtota grāmatvedība. Neatņemama grāmatveža darba sastāvdaļa ir gada pārskatu sagatavošana. Gada pārskati palīdz izvērtēt to, kāda ir bijusi uzņēmuma darbība pagājušajā pārskata gadā, vai ir bijusi peļņa vai radušies zaudējumi. Veicot gada pārskatu finanšu analīzi, iespējams paredzēt uzņēmuma vājās vietas un trūkumus, pie kuriem vajadzētu piestrādāt, lai sekmētu uzņēmuma darbību un attīstību. Bieži vien uzņēmumi neveic finanšu analīzi, kā rezultātā nespēj noteikt un analizēt savas vājās vietas un izvairīties no maksātnespējas.

Darba mērķis ir veikt SIA „Liekna” gada pārskatu analīzi, novērtēt uzņēmuma vājās un stiprās puses un, pamatojoties uz veiktās analīzes rezultātiem, sniegt priekšlikumus saimnieciskās darbības uzlabošanai.

Mērķa sasniegšanai tiek izvirzīti šādi uzdevumi:

1) Pirmajā nodaļā raksturots pētāmais uzņēmums, tā saimnieciskās darbības specifika un galvenajās iezīmes, kā arī saimnieciskās darbības raksturojums nozares kontekstā.

2) Otrajā nodaļā apskatīti uzņēmuma finanšu pārskati: to būtība, saturs un nozīme, kā arī paskaidroti galvenie finanšu pārskatu posteņi, kas nepieciešami finanšu analīzē.

3) Trešajā nodaļā paskaidrots kas ir finanšu analīze: kāds ir tās mērķis un būtība, kādas ir tās metodes un kā tā tiek veikta. Kā arī tiek veikta šo finanšu pārskatu un atsevišķu posteņu finanšu analīze. Pirmkārt, tiek apskatīti bilances zelta likumi, kuri gan vairāki ir kā ieteikumi, nevis kā likumi. Tad tiek novērtēts uzņēmuma finansiālais stāvoklis, izmantojot likviditātes un maksāspējas rādītājus. Ar aktivitātes rādītāju palīdzību tiek noskaidrots, cik efektīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus produkcijas ražošanas un realizācijas procesā. Un visbeidzot tiek izvērtēts uzņēmuma ienesīgums, ko raksturo rentabilitātes rādītāji. Rādītāji tiek aprēķināti uz pārskata gada beigām.

4) Ceturtajā nodaļā novērtēta uzņēmuma darbība kopumā, ņemot vērā visu iegūto rādītāju rezultātus, kā arī salīdzinājumā ar citu tādas pašas nozares uzņēmumu.

Darbā izmantoti SIA „Liekna” 2003., 2004., 2005. un 2006.gada pārskati, kas pievienoti pielikumā. Finanšu rādītāji tiek aprēķināti uz pārskata gadu beigām. Kā arī izmantoti LR likumi „Par Grāmatvedību” un „Gada pārskatu likums” un literatūra par grāmatvedību un finanšu analīzi, piemēram, Rurāne M. „Uzņēmuma finanšu vadība”, Apsīte Inita „Uzņēmuma gada pārskats”, Grigorjeva R., Jesenčika A., Leibus I., Svarinsa A. „Finanšu grāmatvedība”.

1. UZŅĒMUMA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS RAKSTUROJUMS NOZARES KONTEKSTĀ

SIA „Liekna” ir lauksaimniecības uzņēmums. Uzņēmums reģistrēts Saldū, 1993. gada 31. augustā ar reģistrācijas nr. 850300248. Pamatkapitāls Ls150000.00, kas sastāv no 15000,00 kapitāla daļām, vienas daļas nominālvērtība ir Ls 10,00, kas ir apmaksāts.

SIA „Liekna” galvenā darbība ir graudkopība. Lai gan šai saimnieciskajai darbībai piemīt sezonas raksturs, tas ir uzņēmuma svarīgākais darbības veids.

Augkopība ir lauksaimniecības pamatnozare, kas aptver lauku kultūraugu audzēšanu un to ražas ievākšanu. Atšķirībā no citām tautsaimniecības nozarēm augkopībai ir vairākas īpatnības:

- nepieciešamas lielas zemes platības;
- teritoriāli izkliedēts ražošanas veids;
- izteikta ražošanas sezonālitate;
- ilgstošs ražošanas cikls;
- lēna līdzekļu aprīte;
- neprognozējama ražošanas faktoru iedarbība.

Līdz ar to augkopības produkcijas ražošana ir viena no sarežģītākajām tautsaimniecības nozarēm. Mūsdienās arī augkopības produkcijas ieguve ir ļoti cieši saistīta ar rūpniecības attīstību, kas lauksaimniecību apgādā ar nepieciešamajiem ražošanas līdzekļiem.

Tātad galvenais ražošanas faktors SIA „Liekna” ir zeme. SIA „Liekna” katru gadu palielina tai piederošās zemes platības. 2003. gadā zemes kopplatība bija 58,70 ha, 2004. gadā 90,90 ha, bet 2005. gadā 140,20 ha. Lielas zemes platības tiek nomātas. Saimniecībā ir visa nepieciešamā tehnika (traktori, kombaini, arkli u.c.) zemes apstrādei, kā arī savs graudaugu pirmapstrādes cehs (kalts) un graudu noliktavas. Ar katru gadu saimniecība paplašinās, iegādājoties jaunu tehniku un veicot remontdarbus.

Pēdējos gados gandrīz visa no lauksaimniecībā intensīvi izmantojamās zemes tiek izmantota kultūraugiem. Tur tiek sēti mieži, kvieši, tritikāle, kvieši, rapsis. No iegūtajiem graudiem daļu izmanto sēklai (sēkla ir sertificēta), daļu nodod labības kombinātā. Novāktos graudus vispirms izkaltē līdz 14% mitrumam, tad tos izvieta pa noliktavām, vai arī tie vesti uz labības kombinātiem. Saimniecība audzē arī rapsi, kuru realizē. Salīdzinot pēdējo trīs gadu ražu, ar katru gadu raža palielinās un palielinās arī sēj platības.

Katru gadu tiek slēgti līgumi ar graudu uzpircējiem (AS „Saldus labība”), kurā ir norādīts daudzums graudu kādu SIA „Liekna” ir jānodod attiecīgajā gadā. Graudu cenu par vienu tonnu nosaka

tikai iepirkšanas brīdī atkarībā no piedāvājuma un pieprasījuma, kas savukārt ir atkarīgs no laika apstākļiem, graudu kvalitātes, arī no ārzemēm ievestās labības daudzuma valstī, un, protams, no valdības atbalsta.

Lai būtu darbs visu gadu, uzņēmums nodarbojas ar piensaimniecību un cūkkopību. Katru gadu tik palielināta lopkopības produkcijas ražošana, paredzēts iegādāties vēl vienu fermu, lai uzņēmums nebūtu tik ļoti atkarīgs no graudkopības, tā kā nav iespējams paredzēt laika apstākļus un līdz ar to arī iegūstamo ražu. Pašreiz saimniecībā ir apmēram 240 piena liellopi un apmēram 4000 cūkas. Govju šķirnes ir Latvijas brūnā. Jaunlopi saimniecībā nav, tos pārdod citām saimniecībām.

SIA „Liekna” pārdod pienu piena pārstrādes uzņēmumam, ar ko tai ir noslēgts piena piegādes līgums. Uzņēmumam pašlaik ir piešķirtas 700 tonnas piena kvotas (piena daudzums, kādu uzņēmumam jāsarāžo gadā). Obligāti jāizpilda 70% no kvotu daudzuma. 2007. gadā paredzēts palielināt slaucamo govju skaitu līdz 300, līdz ar to palielināsies arī piešķirto kvotu daudzums. Pienu uzglabāšanai un dzesēšanai izmanto cisternu. 2005. gadā izremontēta un pārkārtota piena telpa. Par Eiropas atbalstu nopirkts jauns piena dzesētājs, kurā var atdzesēt 3,6 tonnas piena.

Pašreiz SIA „Liekna” ir 5 cūku fermas. Paredzēts apsaimniekot vēl vienu kūti. Bekoni tiek pārdoti dažādiem uzņēmumiem, ar kuriem uzņēmumam ir sadarbības līgumi, piemēram, SIA „Gaļas pārstrādes uzņēmums Nākotne”, ZS „Lankalni” un SIA „Paplakas kautuve VPK”.

Lopbarībai saimniecībā tiek ražota spēkbarība, zaļā masa un rupjā barība. Spēkbarību saimniecība apmaiņā pret graudiem ņem no AS „Saldus Labība”. Sienu gatavo no sarkanā āboliņa un ganību aieres, tās no lauka tiek novāktas un aizvestas uz šķūni, kur tas tiek glabāts. Tiek presēti arī salmi, kurus izmanto gan kā rupjo barību, gan kā pakaišus. Zaļbarību saimniecība gatavo ar speciālām mašīnām, kuras barību satin rulonos, nogādā līdz vietai, kur tos sakrauj vienu uz otra. Šāda mašīna saimniecībai ir viena, bet ir padomā iegādāties vēl vienu, kuras pakalpojumus par maksu varētu izmantot arī citi zemnieki. Tādā veidā uzņēmums nedaudz piepelnās. Saimniecībā ražo arī kūtsmēslus, kurus pēc tam izmanto lietderīgi – zālāju un miežu organiskai mēslošanai.

Uzņēmums savu produkciju realizē tikai Latvijas tirgū, kur pastāv samērā liela konkurence, kā arī ieplūst preces no ārvalstīm.

Lauksaimniecībai, kā jau katrai saimnieciskajai darbībai ir savas negatīvās un savas pozitīvās puses. Pie negatīvās puses var pieminēt to, ka graudkopībai piemīt sezonāls raksturs. Un, protams, arī to, ka tā lielā mērā ir atkarīga no dabas apstākļiem. Katru gadu tiek palielināta lopkopības produkcijas ražošana, paredzēts iegādāties vēl vienu fermu, lai uzņēmums nebūtu tik ļoti atkarīgs no graudkopības, tā kā nav iespējams paredzēt laika apstākļus un līdz ar to arī iegūstamo ražu.

Lai sekmētu lauksaimniecības un lauku attīstību, kā arī paaugstinātu dzīves līmeni lauku teritorijas iedzīvotājiem, valsts nodrošina valsts atbalstu jeb subsīdijas. SIA „Liekna” ir saņēmusi subsīdijas par sējumu platībām 2003. gadā Ls 28409.00, 2004. gadā Ls 22111.00, 2005. gadā Ls 85969.00, 2006.gadā - Ls 97868.00.

Ja laika apstākļi ir bijuši nelabvēlīgi lauksaimniekiem, tad valsts lemj par palīdzības sniegšanu zemniekiem, un to var pieskaitīt pie pozitīvās puses.

Nelabvēlīgu agro klimatisko apstākļu dēļ lauksaimniecības produkcijas ražotājiem bieži tiek nodarīti būtiski zaudējumi. Tā, piemēram, 2005.gada 8.-9. janvārī Latvijā plosījās viesuļvētra, kas lauksaimniekiem nodarīja lielus zaudējumus. Lai stabilizētu situāciju un daļēji segtu dabas katastrofā faktiski radītos zaudējumus lauksaimniecības produktu ražotājiem, tika piešķirts atbalsts vētrā nopostīto ēku jumta seguma atjaunošanai, par bojā gājušiem un pazudušiem dzīvniekiem, kā arī ģeneratoru iegādei. Arī SIA „Liekna” bija starp lauksaimniekiem, kuriem tika sniegta palīdzīga roka katastrofas seku likvidēšanā.

Lai turpmāk izvairītos no situācijas, kad zaudējumi par dažādām laika apstākļu radītām problēmām tiek segti no gadījuma uz gadījumu, Zemkopības ministrija uzskata, ka jāsaprot lauksaimniecības risku vadības sistēmas koncepcija, lai radītu efektīvu sistēmu, kas nodrošina pa redzamību lauksaimniecības ražošanas risku radīto zaudējumu kompensēšanā un veicinātu apdrošināšanu lauksaimniecībā (5, 56 lpp).

Kopumā kopš 2004. gada, kad Latvija pievienojās Eiropas Savienībai, ir novērojama strauja lauksaimniecības nozares attīstība, pieaugot lauksaimnieku ienākumiem, ražošanas tempiem, eksportam u.c. Šo pozitīvo tendenci ir veicinājuši veiksmīga nacionālā un Eiropas Savienības (ES) atbalsta izmantošana Kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros (5, 6 lpp).

Labs stimuls lauksaimniecības nozaru konkurētspējas un lauku sakārtotības veicināšanā ir bijuši Eiropas Savienības un valsts atbalsta maksājumi, īpaši - vienotais platības maksājums, papildu valsts tiešie maksājumi, mazāk labvēlīgo apvidu maksājumi un atbalsta maksājumi „Agrovides” apakš pasākumu īstenošanai. Atbalsta maksājumi, kas, salīdzinot ar 2004. gadu, ir dubultojušies, ir veicinājuši gan produkcijas ražošanas apjomu, gan arī saimniecību ienākumu pieaugumu, kas ļauj lauksaimniekiem stabilizēt un attīstīt savu ražošanu. Tāpat palielinājusies zemes īpašnieku ieinteresētība īpašuma apsaimniekošanā un sakārtošanā (5, 3 lpp).

SIA „Liekna” arī saņem ES atbalsta maksājumus, tādus, kā: tiešie platību maksājumi (par platībām, par laukaugiem un lopbarības platībām, pastāvīgām pļavām, ganībām), maksājumi par lauksaimniecības dzīvniekiem, struktūrfondu maksājumi (tehnikas iegādei).

Vienoto platības maksājumu var saņemt par lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kas uzturēta labā lauksaimniecības un vides stāvoklī neatkarīgi no tā, vai uz tās notiek lauksaimnieciskā ražošana vai nē. Papildus vienotajam platības maksājumam lauksaimnieki var saņemt sešu veidu papildu valsts tiešos maksājumus. Tiešo maksājumu saņemšanas nosacījumus regulē Ministru kabineta 2005.gada 19.aprīļa noteikumi Nr.273 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai" (5, 35 lpp).

Latvijā 2005.gadā tika ieviesti astoņi dažādi papildu valsts tiešie maksājumi:

- 1) laukaugu platības maksājums;
- 2) lopbarības platības maksājums;
- 3) liellopu (vecāki par 8 mēnešiem) kaušanas prēmija;
- 4) zīdītāj govju prēmija;
- 5) aitu mātes prēmija;
- 6) maksājums par realizēto pienu;
- 7) maksājums par kartupeļu cieti;
- 8) maksājums par zālāja un linu sēklām.

Papildu valsts tiešie maksājumi kalpo gan kā stimuls noteiktu sektoru ekspansijai un ražošanas attīstībai, gan kā atbalsts lauksaimnieku konkurētspējas palielināšanai sektoros, kuros ieguldītie resursi bieži ir vienlīdzīgi ar bruto ienākumiem, līdz ar to veidojot neadekvāti zemu peļņu.

Laukaugu platības maksājums tiek piešķirts par šādām laukaugu kultūru platībām: vasaras un ziemas kvieši, vasaras un ziemas mieži, rudzi, auzas, tritikāle, griķi, vasaras un ziemas rapsis, zirņi, lauku pupas, eļļas lini, saldā lupīna, šķiedras lini, maisījums no kādām iepriekšminētajām kultūrām, kurās laukaugu sējumi parastos augšanas apstākļos tika uzturēti vismaz līdz to ziedēšanas sākumam.

Lopbarības platības maksājums tiek piešķirts par aramzemē iesētiem ilggadīgiem zālājiem, tas ir, par kultivētajām pļavām un ganībām, kurās zelmeņa botānisko sastāvu pārsvarā veido kultivējamās tauriņziežu un stiebrzāļu zālaugu sugas un kurām raksturīgs vienmērīgs zelmeņa blīvums, kā arī par graudaugiem, pākšaugiem un kukurūzu, ja tos izmanto zaļbarībai un skābbarībai.

Laukaugu un lopbarības platības maksājumi ir papildu valsts tiešie maksājumi, kuru saņemšanai lauksaimniekam ir jāievēro vienotā platības maksājuma saņemšanas nosacījumi, īpaši – labas lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi (5, 37 – 38 lpp).

Vēl arī SIA „Liekna” saņem akcīzes nodokļa atmaksu par iegādāto dīzeļdegvielu par apstrādāto un lauksaimniecībā izmantojamo zemi 2003. gadā Ls 7400.00, 2004. gadā Ls 9712.00, 2005. gadā Ls 12769.00, 2006. gadā 11353,00 Ls.

SIA „Liekna” ir arī iesniegusi atbalsta pieteikumu Lauku atbalsta dienesta reģionālajā lauksaimniecības pārvaldē, lai saņemtu papildu valsts tiešo maksājumu par realizēto piena tonnu saimniecībai pieejamās kvotas ietvaros, kā arī 2007. gadā paredzēts saņemt atbalsta maksājumus par enerģētiskajiem kultūraugiem (t.i. rapsi), un par erozijas ierobežošanu (par augsnes virskārtas aizsargāšanu).

Uzņēmuma darbība ar katru gadu ir arvien veiksmīgāka. 2006. gadā peļņu deva piena lopkopība un rapša audzēšana. Neto apgrozījums, salīdzinot ar 2005. gada rādītājiem, 2006.gadā palielinājies par 38,07 %, galvenokārt uz lopkopības produkcijas realizācijas apjoma palielināšanos un sastādīja 1 176 722 Ls (2005. gadā bija 852 238 Ls). Neto peļņa par 2006. gadu sastādīja 51602 Ls, salīdzinot ar 2005. gadu – 16289 Ls.

2. SIA „LIEKNA” FINANŠU PĀRSKATU RAKSTUROJUMS

Vadīšanas lēmumu pieņemšanai ir nepieciešama informācija par iepriekšējo periodu, lai varētu novērtēt uzņēmuma potenciālās finansiālās iespējas nākamajiem periodiem. Šāda informācija nepieciešama šādiem nolūkiem:

- uzņēmuma finansiālā stāvokļa novērtēšanai pārskata periodā, tā aktīvu, saistību un pašu kapitāla, kā arī šo posteņu izmaiņu novērtēšanai noteiktā periodā;
- uzņēmuma naudas līdzekļu plūsmas novērtēšanai, naudas summu ienākšanai un izdošanai no uzņēmuma un ar to saistītā riska novērtēšanai;
- investīciju lēmumu un kreditēšanas lēmumu pieņemšanai.

Uzņēmuma saimnieciskās darbības vadīšana ir galvenais noteikums ekonomisko panākumu sasniegšanā. Piegādes jāapmaksā savlaicīgi, maksājumi par aizņēmumiem jāveic noteiktos termiņos, noteiktai līdzekļu daļai jāpaliek uzņēmuma rīcībā. Tādēļ pēc noteikta laika perioda ir jāizdara noteikti aprēķini ar nolūku noskaidrot, kādus ekonomiskos rezultātus ir guvis uzņēmums, veicot saimniecisko darbību. Citiem vārdiem sakot, rodas nepieciešamība sastādīt pārskatus.

Uzņēmuma gada pārskata galvenais mērķis ir sniegt informāciju uzņēmuma dalībniekiem par finansiālo stāvokli saimnieciskā gada beigās un par tā attīstības perspektīvām. Pārskata datus izmanto, izstrādājot lēmumus ekonomisko un finansiālo jautājumu risināšanai, peļņas sadales kārtības vai arī zaudējumu segšanas avotu noteikšanai (13, 167 lpp).

Gada pārskatam ir jāsniedz paties un skaidrs priekšstats par sabiedrības līdzekļiem, saistībām, finansiālo stāvokli un peļņu vai zaudējumiem un naudas plūsmu. Ja atbilstoši šim likumam sastādītā gada pārskatā ietvertā informācija nedod pietiekami patiesu un skaidru priekšstatu par sabiedrību, ir jāsniedz papildu informācija gada pārskata pielikumā. (1, 1.nodaļa 4. pants).

Saskaņā ar likuma „Par grāmatvedību” 13.panta 3.daļu uzņēmumā par katru pārskata gadu jā sastāda gada pārskats, kas kā vienots kopums sastāv no finanšu pārskata un vadības ziņojuma par uzņēmuma attīstību pārskata gadā. Finanšu pārskats kā kopums sastāv no bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas pārskata, pašu kapitāla izmaiņu pārskata un pielikuma.

Finanšu pārskata sastāvdaļas ir savstarpēji saistītas, jo tās atspoguļo vienu un to pašu darījumu vai citu notikumu dažādus aspektus. Kaut gan katra pārskata sastāvdaļa sniedz atšķirīgu informāciju, tomēr neviena no tām nav domāta tikai vienam nolūkam un katra atsevišķi nevar nodrošināt visu informāciju, kas nepieciešama finanšu pārskatu lietotāju konkrētām vajadzībām.

Bilance ir finanšu pārskats, kas pēc stāvokļa uz noteiktu datumu parāda uzņēmuma līdzekļu, saistību un pašu kapitāla apmērus. Tā ir tabula, kuras divas daļas – aktīvs un pasīvs – ir līdzsvarā. Aktīvā atspoguļo saimnieciskos līdzekļus (īpašumu) – materiālos resursus, naudas līdzekļus, ilgtermiņa ieguldījumus (atlikušajā vērtībā) un debitoru parādus. Pasīvā parāda saimniecisko līdzekļu avotus (kapitālu), uzkrājumus un ilgtermiņa un īstermiņa kreditoru parādus (saistības). Balance raksturo galvenokārt uzņēmuma finansiālo stāvokli.

Peļņas vai zaudējumu aprēķins atspoguļo uzņēmuma ieņēmumus un izdevumus, kā arī iegūto peļņu vai radušos zaudējumus. Šis pārskats dod informāciju par uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātiem.

Naudas plūsmas pārskats atspoguļo uzņēmuma naudas ieņēmumus un izdevumus sadalījumā pa noteiktiem darbības virzieniem, kā arī naudas un tās ekvivalentu pieaugumu vai samazinājumu pārskata periodā. Šis pārskats saistībā ar bilanci un peļņas vai zaudējumu aprēķinu sniedz arī informāciju par to, kādā apjomā un kādu faktoru ietekmē ir izveidojusies starpība starp pārskata perioda peļņu un naudas un tās ekvivalentu atlikumu.

Pašu kapitāla izmaiņu pārskats ir finanšu pārskata sastāvdaļa, kurā sniedz datus par uzņēmuma pašu kapitāla un tā sastāvdaļu apjoma izmaiņām noteiktu saimniecisko darījumu ietekmē pārskata periodā, kā arī par šā perioda neto ienākuma vai zaudējumu kopsummu, tajā ietverot arī tieši kapitālā ieskaitītās vai no tā norakstītās summas.

Pielikums ir paskaidrojums pie gada pārskata par bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņiem un citiem faktoriem, kas ir svarīgi finanšu pārskatu lietotājiem. Tajā var būt nepieciešamie skaidrojumi par naudas plūsmas pārskatu un pašu kapitāla izmaiņu pārskatu.

Vadības ziņojums satur informāciju par apstākļiem, kas nav atspoguļoti bilancē, peļņas vai zaudējumu aprēķinā un pielikumā, bet ir nozīmīgi uzņēmuma līdzekļu un saistību, kā arī uzņēmuma finansiālā stāvokļa un pārskata gada finanšu rezultāta novērtēšanā (7, 18 – 19 lpp).

Pārskata gads aptver 12 mēnešus, un parasti tas sakrīt ar kalendāra gadu. Citāds pārskata gada sākums un beigas var būt tikai tad, ja to nosaka attiecīgā uzņēmuma statūti, nolikums vai satversme vai personālsabiedrības līgums.

Pārskata gadu var mainīt. Pārskata gada maiņa ir jāpamato un jāsniedz attiecīgi paskaidrojumi par to gada pārskata pielikumā.

Jaunizveidota uzņēmuma pirmais pārskata gads var aptvert īsāku vai garāku laika posmu, bet ne vairāk par 18 mēnešiem. Ja tiek mainīts jau esoša uzņēmuma pārskata gada sākums, pārskata gads nedrīkst būt garāks par 12 mēnešiem (2, 14. pants).

Svarīgākie pārskati ir bilance, peļņas un zaudējumu aprēķins. Uz to pamata novērtē uzņēmuma finansiālo stāvokli. Tāpēc arī tieši šie pārskati tiks apskatīti tuvāk.

2.1. Bilance

Bilance ir uz grāmatvedības reģistru datu pamata sastādīts pārskats, kurš atspoguļo finansiālo stāvokli noteiktā brīdī.

Bilance ir jāsastāda atbilstoši likumā „Par gada pārskatiem” noteiktajai shēmai. Likuma 3.nodaļa ir veltīta tam, lai uzsvērtu atsevišķu bilances posteņu uzskaites īpatnības.

Bilancei ir divas sastāvdaļas: aktīvs un pasīvs. Bilances aktīvs sastāv no ilgtermiņa ieguldījumiem un apgrozāmajiem līdzekļiem.

Ilgtermiņa ieguldījumi ir līdzekļi, kas paredzēti ilgai lietošanai un ieguldīti ilglietojamā īpašumā.

Visiem ilgtermiņa ieguldījumiem ir vairākas kopīgas iezīmes:

- to darbība uzņēmuma saimnieciskajā darbībā ilgst vairāk nekā gadu;
- saimnieciskajā darbībā tie pakāpeniski nolietojas un zaudē savu vērtību. Šo vērtības samazinājumu ik gadu pa daļām iekļauj saimnieciskās darbības izmaksās;
- bilancē tie uzrādāmi atlikušajā vērtībām, kuru aprēķina, sākotnējai vērtībai gada sākumā pieskaitot palielinājumus (iegāde, pārvērtēšana, rekonstrukcija) un atskaitot samazinājumus (pārvērtēšana, likvidācija) pārskata gadā un aprēķinātā nolietojuma atlikumu gada beigās (7, 48-49 lpp).

SIA „Liekna” ilgtermiņa ieguldījumos ietilpst tikai pamatlīdzekļi. Pamatlīdzekļi ir līdzekļi, kuri paredzēti izmantošanai produkcijas ražošanā, pakalpojumu sniegšanā, administrācijas vajadzībām un kuru lietošanas termiņš ilgāks par vienu gadu (zeme, ēkas, būves, tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas, inventārs). Tie nav paredzēti pārdošanai (6, 8 lpp).

SIA „Liekna” pamatlīdzekļu sastāvā atrodas zemes gabali (zeme tiek izmantota graudaugu audzēšanai), ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos (zeme, tehnika), ēkas un būves (kūts, šķūņi, ražošanas un biroja telpas), iekārtas un mašīnas (traktori, kravas mašīnas, kombaini, piena mašīnas), kā arī pārējie pamatlīdzekļi un inventārs.

Bilancē visi pamatlīdzekļi ir atspoguļoti to iegādes cenās atskaitot nolietojumu. SIA „Liekna” nolietojumu aprēķina pēc lineārās metodes. Zemes gabaliem nolietojums netiek aprēķināts.

Apgrozāmie līdzekļi ir līdzekļi, kurus paredzēts pārvērst naudā, pārdot vai izlietot tuvāko 12 mēnešu laikā vai parastā saimnieciskās darbības ciklā (6, 8 lpp).

Tāpat apgrozāmo līdzekļu sastāvā uzskaita tādus aktīvus, kas normālas ražošanas vai komerciālās darbības cikla gaitā ne ilgāk kā viena gada laikā kopš bilances datuma var pārvērsties par naudas līdzekļiem. (9, 11.lpp).

SIA „Liekna” apgrozāmajos līdzekļos ietilpst krājumi, debitori un naudas līdzekļi.

Krājumi ir uzņēmuma apgrozāmie līdzekļi, kas:

- pēc savas nozīmes ir izejvielas vai materiāli, kurus paredzēts izlietot preču produkcijas vai pakalpojumu sniegšanas procesā;
- paredzēti pārdošanai saskaņā ar uzņēmuma pamatdarbību;
- atrodas ražošanas un pārstādes procesā pirms to pārdošanas(7, 132 lpp).

SIA „Liekna” pie krājumiem pieskaitāma lopbarība, dzīvnieki (govis, cūkas), izejvielas (piemēram, sīkgraudi), avansa maksājumi par precēm. Krājumi novērtēti iegādes cenās pēc FIFO metodes. Pašražotā produkcija un nepabeigtā ražošana novērtēta, lietojot pašizmaksas metodi.

Debitoru parādi ir aktīvi, kas saistīti ar juridiskām tiesībām nākotnē saņemt ekonomiskos labumus no juridiskām un privātām personām. Ja ir liela varbūtība, ka nākotnes ekonomiskie labumi ieplūds, t.i., debitoru parāds tiks samaksāts, un ja nav iespējams pierādīt pretējo, šāds debitoru parāds ir atzīstams bilancē.

Debitoru parādi rodas:

- pārdodot produkciju vai pakalpojumus un nesaņemot tūlītēju samaksu par to;
- aizdodot savus līdzekļus meitas uzņēmumiem, saistītajiem uzņēmumiem vai citiem uzņēmumiem;
- gadījumos, kad uzņēmējsabiedrības dibināšanas brīdī vai pamatkapitāla palielināšanas brīdī nav iemaksāta pilna parakstītā kapitāla summa;
- citos gadījumos, kad rodas debitoru parāds (7, 164 lpp).

SIA „Liekna” debitoru parādos ietilpst pircēju un pasūtītāju parādi un citi debitori (PVN no neapmaksātiem rēķiniem, PVN pārmaxsa), kā arī nākamo periodu izmaksas (transporta līdzekļu apdrošināšana, līzings %, preses abonementi). Pircēju parādi uzrādīti neto vērtībā, no pilnās parādu summas atskaitot uzkrājumus šaubīgiem parādiem.

SIA „Liekna” gada pārskatā par 2006.gadu vēl nav izveidoti uzkrājumi šaubīgiem debitoriem, bet izskatās, ka tie noteikti būs jāveic nākamajā gadā, tā kā viens no SIA lielākajiem klientiem ir uz maksātspējas sliekšņa, un arī SIA „Liekna” šis uzņēmums ir parādā diezgan ievērojamu naudas summu. Tagad šis debitors būs jānovirza uz šaubīgajiem debitoriem.

Lai kontrolētu debitorus, ieteicams salīdzināt debitoru parādu summas ar pircējiem, pasūtītājiem un citiem debitoriem, lai līdz minimumam samazinātu debitoru parādus, un brīdinātu par nedrošajiem parādiem. Tādējādi norēķini ar debitoriem tiek kontrolēti (12, 165 lpp). SIA „Liekna” pieprot šādu praksi.

Uzņēmuma saimniecisko darījumu veikšanai ir nepieciešami naudas līdzekļi. Tie ir vislikvīdākie uzņēmuma aktīvi. Naudas līdzekļi ir gan skaidra nauda kasē, gan bezskaidra nauda kredītiestāžu kontos. Tātad naudas līdzekļi sastāv no :

- kases;
- norēķinu kontiem bankās;
- akreditīviem, čekiem un īpašu norēķina formu kontiem;
- citiem kontiem bankās;
- pārējiem naudas līdzekļiem (10, 58 lpp).

SIA „Liekna” naudas līdzekļi sastāv no kases un norēķinu kontiem bankās.

SIA „Liekna” bilances pasīvs sastāv no pašu kapitāla un kreditoriem.

Pašu kapitāls ir tie uzņēmuma līdzekļi, kas veido uzņēmuma īpašumu. Pašu kapitālu veido līdzekļi, kurus tā dalībnieki uz neierobežotu laiku bez atlīdzības nodod uzņēmuma rīcībā, kā arī uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātā iegūtais līdzekļu pieaugums (peļņa). Pašu kapitāla sastāvdaļas ir:

- pamatkapitāls vai līdzdalības kapitāls;
- ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve;
- rezerves;
- nesadalītā peļņa (7, 197 lpp).

Pamatkapitāls veidojas dibinot uzņēmumu. To veido naudas un materiālie resursi, ko dalībnieki nodod uzņēmuma rīcībā uz neierobežotu laiku (6, 9 lpp). SIA „Liekna” pamatkapitāls sastāv no 15000 daļām ar vienas daļas vērtību Ls 10,00. Uzņēmumam ir uzkrājusies iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa. Bilances postenī „Pārskata gada nesadalītā peļņa” atspoguļo summu, kas atbilst peļņas vai zaudējumu aprēķina postenī „Pārskata gada peļņa vai zaudējumi” norādītajai summai (7, 203 lpp), tātad tā ir peļņa, ka paliek uzņēmuma rīcībā pēc nodokļu samaksas.

Saistības ir uzņēmuma pienākums, kas ir spēkā un ko radījuši pagātnes notikumi (kreditoru parāds par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem, bankas aizdevums), un sagaidāms, ka, to izpildot, no uzņēmuma aizplūdis ekonomiski izdevīgi resursi, t.i., samazināsies uzņēmuma aktīvi (7, 212 lpp).

Kreditori iedalās ilgtermiņa un īstermiņa kreditoros. Īstermiņa saistības jāapmaksā viena gada laikā kopš bilances datuma, bet ilgtermiņa saistības jāapmaksā pēc viena gada un vairāk, skaitot no bilances datuma (9,11 lpp).

SIA „Liekna” ilgtermiņa parādos ietilpst aizņēmumi no kredītiestādēm. Šie aizņēmumi ir nekustamo īpašumu un tehnikas, automašīnu iegādei.

Pie īstermiņa parādiem pieskaitāmi aizņēmumi apgrozāmo līdzekļu papildināšanai, parādi piegādātājiem (par izejvielām), nodokļu maksājumi (uzņēmuma ienākuma nodoklis, PVN, PVN graudaugiem, sociālās iemaksas, iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nekustamā īpašuma nodoklis, dabas resursu nodoklis, soda naudas, uzņēmējdarbības riska nodeva), un pārējie kreditori (darba alga), kā arī pie īstermiņa aizņēmumiem ir pieskaitāma ilgtermiņa kredītu īstermiņā maksājamā daļa.

2.2. Peļņas vai zaudējumu aprēķins

Peļņas vai zaudējumu pārskats atspoguļo uzņēmuma ieņēmumus uz izmaksas, kā arī noteikta perioda (parasti gada) laikā iegūto peļņu vai zaudējumus. Šo aprēķinu parasti sastāda vertikālā formā, tā sākuma punkts ir produkcijas realizācijas neto apgrozījums, bet noslēguma punkts – pārskata perioda peļņa vai zaudējumi, un eventuāli arī tās sadale. Šis pārskats parāda ar nodokli apliekamās peļņas daļu un rādītājus, kuri šo daļu samazina vai palielina (13,178 lpp).

Peļņas vai zaudējumu aprēķins sniedz priekšstatu par uzņēmuma ienākumiem un izdevumiem un par attiecīgā pārskata gada darbības rezultātiem. Peļņas vai zaudējumu aprēķins ir jā sastāda atbilstoši vienai no “Gada pārskatu likuma” noteiktajām shēmām. SIA “Liekna” peļņas vai zaudējumu aprēķins tika sastādīts pēc apgrozījuma izmaksu metodes (skatīt 1 pielikumu). Šo shēmu uzņēmuma grāmatvedis var izvēlēties. Izvēlēto shēmu nedrīkst mainīt, ja pēc vienas un tās pašas shēmas aprēķins nav sastādīts vismaz divus gadus pēc kārtas. Peļņas vai zaudējumu aprēķina shēmas maiņa ir jāpiemin gada pārskata pielikumā un jāpaskaidro šīs maiņas iemesls. Peļņas vai zaudējumu aprēķins satur informāciju, kādā veidā peļņa ir gūta. Peļņas vai zaudējumu aprēķinā ir jāiekļauj visas vērtības samazināšanās un nolietojuma summas, kā arī visi ieņēmumi un izdevumi neatkarīgi no maksājuma datuma, ja tie sasaistīti ar pārskata gadu neatkarīgi no tā, vai pārskata gads tiek noslēgts ar peļņu vai zaudējumiem.

“Gada pārskatu likuma” 4. nodaļa ir veltīta atsevišķu peļņas vai zaudējuma aprēķina posteņu īpatnību analīzei (neto apgrozījums, ārkārtas ieņēmumi un izdevumi u.c.) (1).

Neto apgrozījums ir gada laikā gūtie ieņēmumi no uzņēmuma pamatdarbības – produkcijas ražošanas (pakalpojumu sniegšanas) bez pievienotās vērtības nodokļa, no kuriem atskaitītas atlaides.

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas atspoguļo pārdotās produkcijas, preču vai pakalpojumu ražošanas vai iegādes tiešās izmaksas (9, 13 lpp). Šeit ietilpst materiālu izmaksas, nolietojums, personāla izmaksas un pārējās izmaksas. Bruto peļņa vai zaudējumi ir neto apgrozījums mīnus pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas.

Posteņos „Pārdošanas izmaksas” un „Administrācijas izmaksas” uzrāda netiešās izmaksas, kas nav tieši attiecināmas uz konkrētiem produkcijas, preču vai pakalpojumu veidiem (9,14 lpp). Administrācijas izmaksās ietilpst sakaru izdevumi, ofisa izdevumi, banku un juristu pakalpojumi, gada pārskata revīzijas izdevumi un citi izdevumi.

Pārējos ieņēmumus raksturo šādi:

- tie nav pamatdarbības ieņēmumi;

- nav regulāri, jo šie ieņēmumi regulāri atkārtojas, tie jau kļūst par saimnieciskās darbības ieņēmumiem;
- parasti tiem nav identificējamu izdevumu vai arī
- to iegūšanai nav pretī izdevumu, jo tie ir blakusienākumi, vai arī
- ieņēmumi veidojas kā peļņa no darījuma, t.i., no ieņēmumu summas tiek atņemti šā darījuma veikšanai radušies izdevumi (7, 253 lpp).

SIA „Liekna” pie pārējiem uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumiem pieskaitāma neto peļņa no pamatlīdzekļu realizācijas, neto peļņa no valūtas kursa svārstībām, akcīzes nodokļa atmaksa dīzeļdegvielai, subsīdijas, ES atbalsta maksājumi un citi ieņēmumi.

Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas ir citas uzņēmuma izmaksas, kas attiecas uz uzņēmuma saimniecisko darbību vai ir ar to saistītas, vai tieši izriet no tās, bet nav uzrādītas citos peļņas vai zaudējumu posteņos, kā arī samaksātās soda naudas un līgumsodi (7, 254 lpp).

SIA „Liekna” pārējos uzņēmuma saimnieciskās darbības izdevumos ietilpst neto zaudējumi no pamatlīdzekļu realizācijas, neto zaudējumi no valūtas kursa svārstībām un citi.

Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas ir visi samaksātie un aprēķinātie procenti par aizņēmumiem, kredītiem, līzīng darījumiem un overdrafta līgumiem un visi pārējie samaksātie procenti.

Šajā postenī uzrāda zaudējumus no valūtas kursu svārstībām no aizņēmumiem un valūtas konvertācijas, kas aprēķināmi līdzīgi kā rezultāts no pircēju un piegādātāju valūtas kursu svārstībām.

Postenī peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem aprēķina peļņu (ar plus zīmi) vai zaudējumus (ar mīnus zīmi), ņemot vērā visu aizpildīto rindu rādītājus.

Ārkārtas ieņēmumu un ārkārtas izdevumu postenī uzrādāmi visi izdevumi, kas rodas tādu notikumu vai darījumu rezultātā, kuri nepārprotami atšķiras no parastās darbības un kuru bieža vai periodiska atkārtošanās nav gaidāma.

Notikumi vai darījumi, no kuriem uzņēmumam varētu rasties ārkārtas posteņi peļņas vai zaudējumu aprēķinā, piemēram, ir:

- aktīvu piespiedu likvidācija;
- dabas katastrofu radītie zaudējumi (7, 256 lpp).

SIA „Liekna” peļņas vai zaudējumu aprēķinā šādu ārkārtas posteņu nav.

Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem postenī aprēķina peļņu vai zaudējumus, ņemot vērā ārkārtas ieņēmumus vai zaudējumus. Šā posteņa summa ir tā, no kuras sāk koriģēt apliekamo ienākumu UIN deklarācijā (7, 257 lpp).

Pārskata gada peļņa vai zaudējumi atspoguļo uzņēmuma rīcībā palikušo peļņu, vai radušos zaudējumus (9,14 lpp). SIA „Liekna” 2006. pārskata gads ir noslēdzies ar peļņu, ko atstāj nesadalītās peļņas postenī, lai veicinātu uzņēmuma attīstību.

3. SIA „LIEKNA” FINANŠU ANALĪZE

3.1. Finanšu analīze, tās mērķis un būtība

Finanšu analīze ļauj izprast uzņēmuma finanšu plūsmu un racionālu resursu sadali, tās mērķis ir iegūt svarīgākos rādītājus, kuri sniegs uzņēmuma esošā un gaidāmā finansiālā stāvokļa precīzu, objektīvu ainu. Finansiālais stāvoklis ir daudzpusīgs jēdziens, kas tiek raksturots ar dažādiem rādītājiem, kuri atspoguļo gan līdzekļu stāvokli, gan maksātspēju, gan uzņēmuma spēju pildīt saistības. Analīzi izmanto kā uzņēmuma vadība, tā arī potenciālie investori un kreditori, tādējādi mazinot risku, kas izriet no instinktīvas lēmumu pieņemšanas.

Pirms analīzes ir ļoti kritiski jānovērtē informācijas avoti. Finanšu analīzei gada pārskatu informācija ir nepietiekama. Piemēram, informācija nav pilnīga (vērtības tiek atspoguļotas tikai naudas vienībās), nav ziņu par konkurentiem, uzņēmuma tehnisko līmeni, kreditēšanas iespējām, pastāv manipulēšanas iespējas atkarībā no tā, kuram lietotājam gada pārskats tiek iesniegts, tas ir orientēts uz pagātni un pieejams tikai labu laiku pēc pārskata perioda. Visi šie aspekti ir jāņem vērā, lai analīzes rezultāts būtu objektīvs un patiess (3, 36 lpp).

Finanšu pārskatu analīzes galvenais saturs ir finanšu aprēķinu novērtēšana. Analīzes ietvaros parasti veic:

- viena gada un vairāku gadu datu salīdzinošu analīzi;
- datu struktūras analīzi;
- rādītāju analīzi;
- atsevišķu problēmu analīzi.

Salīdzinošās analīzes pamatā ir atsevišķu bilances posteņu finansiālā rezultāta pieaugums vai samazinājums, to noteikšana un novērtēšana.

Galveno ekonomisko rādītāju salīdzināšana par vairākiem gadiem parāda uzņēmuma attīstību.

Bilances, kā arī peļņas un zaudējumu aprēķina rādītāju struktūras analīzes pamatā ir bilances aktīva un pasīva posteņu un to grupu, kā arī atsevišķu ienākuma elementu novērtēšana. Tādējādi iegūst informāciju, kas ļauj spriest par uzņēmuma finansiālā rezultāta elementu struktūras pārmaiņām.

Grāmatvedībā var izmantot četras galvenās saimniecisko rezultātu skaidrošanas metodes:

- pārskatu lasīšana;
- horizontālā analīze;
- vertikālā analīze;
- finanšu koeficientu aprēķināšana.

Pārskatu lasīšanas gaitā tie studēti pārskatos atspoguļotie absolūtie rādītāji. Ar pārskatu lasīšanas palīdzību nosaka uzņēmuma stāvokli, tā īstermiņa vai ilgtermiņa investīcijas ieguldījumu aktīvos, pašu kapitāla un aizņemto līdzekļu veidošanas avotus, novērtē uzņēmuma sakarus ar piegādātājiem un pircējiem, kredītiestādēm, novērtē ieņēmumus no pamatdarbības un gada peļņu.

Horizontālā analīze ļauj noteikt dažādu pārskatu posteņu relatīvās un absolūtās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Vertikālās analīzes mērķis ir noteikt atsevišķu pārskatu posteņu īpatsvaru kopējos rādītājus, kuri pieņemti par 100 procentiem (piemēram aktīva posteņu īpatsvars bilances kopsummā).

Finansu koeficienti parāda proporcijas starp dažādiem pārskatu posteņiem. Finansu koeficientu pozitīvā nozīme ir to vienkāršs aprēķins.

Finansu koeficienti ir analizējami, vadoties pēc diviem aspektiem:

- pirmkārt, tie jāsalīdzina (un arī jāplāno) laikā, piemēram, pa gadiem savai firmai;
- otrkārt, tie jāsalīdzina ar nozares vidējiem rādītājiem pēc neto apgrozījuma un strādājušo skaita firmās, kurām datus apkopo un publicē Valsts statistikas komiteja (atsevišķu firmu konkrētie dati ir šo firmu komercnoslēpums).

Finansu rādītāju lietotājiem bieži vien nākas spriest par to, vai šo rādītāju lielums, to dinamika ir labvēlīga vai nelabvēlīga. Šim nolūkam iesaka trīs paņēmienus:

1. Salīdzināšana ar ideālo līmeni. Aprēķinātos rādītājus salīdzina ar šo rādītāju ideālo (vēlamo) līmeni. Tomēr šo paņēmienam nevajadzētu idealizēt, jo nav divu absolūti vienādu uzņēmumu, katram uzņēmumam ir sava specifika, un tā ir jāņem vērā, vērtējot finansu rādītājus.

2. Salīdzināšana ar iepriekšējiem periodiem. Tā dod iespēju spriest, vai rādītāji ir uzlabojušies vai pasliktinājušies. Tāpat šāda salīdzināšana var būt derīga, prognozējot uzņēmuma attīstības tendences. Bet tā kā attīstības tempi laika ritējumā mēdz būt mainīgi, jāprognozē piesardzīgi. Šī paņēmiena atrūkums ir arī tas, ka ne vienmēr pagājušo periodu līmenis ir viegli salīdzināms.

3. Salīdzināšana ar nozares līmeni. Tā dod iespēju noteikt analizējamā uzņēmuma rādītāju attiecību pret citu tās pašas nozares uzņēmuma rādītājiem. Izmantojot salīdzināšanu ar nozares līmeni, jāņem vērā trīs ierobežojumi:

- Divi uzņēmumi var būt it kā vienādi, bet tie var būt nesalīdzināmi.
- Lielie uzņēmumi bieži vien darbojas vairākās nozarēs. Atsevišķās nozarēs rādītāji parasti ir atšķirīgi. Tādos gadījumos uzņēmuma finansu pārskati nav savā starpā salīdzināmi.
- Uzņēmuma finansu pārskatu rādītāji var būt nesalīdzināmi sakarā ar to, ka ir atšķirīgas uzskaites metodes, krājumu novērtēšanas metodes, pamatlīdzekļu nolietojuma atskaitījumu

aprēķināšanas metodes, pieskaitāmo izmaksu sadales u.c. metodes. Tomēr tiek atzīts, ka salīdzināšana ar nozares līmeni ir uzņēmumu darbības vērtēšanas drošākais kritērijs.

Uzņēmuma vadībai finansu koeficienti ir svarīgi tādēļ, ka pēc minētajiem koeficientiem par uzņēmuma saimniecisko darbību spriež akcionāri un kreditori. Tāpēc pieņemot lēmumu, vadītājiem jānovērtē šī lēmuma ietekme uz vissvarīgākajiem finansu koeficientiem (13, 187 – 188 lpp).

3.1. Aktīvu finansēšanas lietderības novērtējums

Uzņēmuma darbības analīzi var veikt pamatojoties uz bilances zelta likumiem. Šo likumu ievērošana nav obligāta, tie ir drīzāk kā ieteikumi, kā racionālāk izmantot uzņēmuma rīcībā esošos līdzekļus. Izšķir trīs bilances zelta likumus.

Pirmais likums.

Ilgtermiņa ieguldījumi jāsedz ar pašu kapitālu. Izmanto bilances datus.

Pašu kapitāls – Ilgtermiņa ieguldījumi = (+/-) [3.1.]

2003.g. 76090 – 195321 = - 19231

2004.g. 184251 – 244985 = - 60734

2005.g. 200540 – 231051 = - 30511

2006.g. 250323 – 294613 = - 44290

SIA „Liekna” pašu kapitāls nesedz visus ilgtermiņa ieguldījumus. Šāds stāvoklis liecina par racionālu pašu kapitāla izmantošanu.

Otrais likums.

Ilgtermiņa ieguldījumi jāsedz ar pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām. Ilgtermiņa saistības ir jādzēš pēc viena gada un ilgāk, tāpēc tās var izmantot ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanai.

(Pašu kapitāls + ilgtermiņa saistības) – Ilgtermiņa ieguldījumi = (=/-) [3.2.]

2003.g. 176090 + 29599 – 195321 = 10368

2004.g. 18425 + 142087 – 244985 = 81353

2005.g. 200540 + 156724 – 231051 = 126213

2006.g. 250323 + 158543 – 294980 = 113886

Tātad SIA „Liekna” rīcībā esošais kapitāls ievērojami pārsniedz ilgtermiņa ieguldījumus, tātad uzņēmumam ir iespējas lielu daļu apgrozāmo līdzekļu segt ar ilgtermiņa lietošanā saņemto kapitālu.

Lietderīgāk būtu palielināt ilgtermiņa ieguldījumus, ko SIA „Liekna” arī dara. Uzņēmums arvien palielina zemes platības, piepērk klāt jaunu tehniku.

Trešais likums.

Apgrozāmie līdzekļi jāsedz ar īstermiņa saistībām.

Īstermiņa saistības – apgrozāmie līdzekļi = (+/-) [3.3.]

2003 g. 233270 – 243638 = -10368

2004 g. 216279 – 297632 = -81353

2005 g. 359089 – 485302 = -126213

2006 g. 599616 – 713502 = - 113886

Saistību summa ir mazāka par nepieciešamo apgrozāmo līdzekļu finansēšanai. Tas ir racionāli (9, 17 lpp).

Kopumā SIA „Liekna” aktīvi tiek finansēti lietderīgi. Ilgtermiņa aktīvi tiek finansēti ar pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām, bet apgrozāmie līdzekļi ar ilgtermiņa un īstermiņa saistībām. Lai gan pēc rādītājiem redzams, ka daļa ilgtermiņa ieguldījumi tiek finansēti arī ar īstermiņa saistībām, tā iespējams ir ilgtermiņa kredītu īstermiņā maksājamā daļa.

3.2. Uzņēmuma likviditātes rādītāji un to analīze

Uzņēmuma finansiālo stāvokli var novērtēt no īstermiņa un ilgtermiņa perspektīvas viedokļa. Pirmajā gadījumā finansiālā stāvokļa novērtēšanas kritērijs ir uzņēmuma likviditāte un maksātspēja, t.i., uzņēmuma spēja savlaicīgi un pilnā apmērā norēķināties par savām īstermiņa saistībām.

Uzņēmuma likviditāte liecina par to, kāds apgrozāmo līdzekļu daudzums teorētiski pietiekams, lai segtu īstermiņa saistības, kaut arī nedaudz pārkāpjot termiņus, kuri paredzēti līgumā. Savukārt maksātspēja raksturo stāvokli, kad uzņēmumam ir pietiekami daudz skaidras naudas, lai norēķinātos ar kreditoriem nekavējoties. Tādējādi galvenās maksātspējas pazīmes ir šādas:

- pietiekams naudas līdzekļu daudzums norēķinu kontā bankā un kasē;
- kreditoru parādu savlaicīga nomaksāšana.

Likviditāte un maksātspēja nav identiski lielumi. Piemēram, likviditātes koeficienti var raksturot uzņēmuma finansiālo stāvokli kā apmierinošu, tomēr patiesībā šis novērtējums var būt kļūdainis, ja uzņēmuma aktīvos ievērojams īpatsvars ir nelikvīdiem un debitoru dzēšanas termiņi ir nokavēti.

Vislikvīdākie apgrozāmo līdzekļu posteņi ir naudas līdzekļi uzņēmuma kasē un norēķinu bankā (13, 195 lpp).

Likviditāti var aplūkot no diviem viedokļiem:

- no uzņēmuma likvidācijas viedokļa, t.i. jānoteic, kādi maksāšanas līdzekļi būtu uzņēmuma rīcībā, ko varētu novirzīt saistību dzēšanai, ja maksātspējas vai nepietiekamas rentabilitātes dēļ uzņēmums būtu jālikvidē. Tādējādi jāņem vērā ieņēmumi, ko uzņēmuma likvidācijas gadījumā varētu iegūt, pārdodot īpašumu, privilīģētais saistību lielums un garantētā kredīta nodrošinājuma lielums. Finanšu pārskatā šādas informācijas nav. Tātad likviditāti šādā aspektā nemēdz aplūkot gada pārskata analīzes gaitā. Likviditāti šādā veidā analizē, nosakot kreditēšanas režīmu.
- No uzņēmuma darbības turpināšanas viedokļa, t.i., jānovērtē varbūtība, ka uzņēmums varētu kļūt maksātnespējīgs un tiktu ierosināta piespiedu likvidācija. Bet tā, kā finanšu pārskata informācija balstās uz uzņēmuma darbības turpināšanas principa, analizējot bilanci, likviditāti var aplūkot tikai no šī viedokļa.

Informācija par likviditāti ir ļoti svarīga, jo maksātspējas iestāšanās draud ar uzņēmuma darbības pārtraukšanu. Parasti rentabls uzņēmums ir arī maksātspējīgs, jo tam ir pieejami pietiekami kredīta resursi (9,18 lpp).

Atkarībā no aktīvu likviditātes pakāpes, izšķir trīs likviditātes rādītājus.

SIA „Liekna” likviditāti aplūko no uzņēmuma turpināšanas viedokļa.

Likviditātes kopējais koeficients (L1). Šis koeficients raksturo uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības. Jo augstāks ir šis rādītājs, jo augstāk jāvērtē uzņēmuma maksātspēja. Saskaņā ar vispārpieņemtajiem starptautiskajiem standartiem tiek uzskatīts, ka šim koeficientam jāatrodas robežās starp 1 un 2 (dažreiz 3). Zemāko robežu nosaka tas, ka uzņēmumā apgrozāmo līdzekļu daudzumam jābūt vismaz tik lielam, lai segtu īstermiņa saistības. Apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār īstermiņa saistībām vairāk nekā divas (trīs) reizes arī nav vēlams, jo tas var liecināt par neracionālu kapitāla struktūru. L1 aprēķina pēc formulas (13, 196):

$$L1 = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [3.4.]$$

3.1. tabula

SIA „Liekna” L1 laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Apgrozāmie līdzekļi	243638	297632	485302	713502
Īstermiņa saistības	233270	216279	359089	599616
Kopējais likviditātes koeficients	1,04	1,38	1,35	1,19

Jo augstāks koeficients, jo labāk rit uzņēmējdarbība. Jebkurā gadījumā jāklūst uzmanīgam, ja koeficients ir zem 1, jo tas norāda, ka trūkst apgrozāmo līdzekļu, lai segtu īstermiņa saistības. Tātad SIA

„Liekna” L1 koeficients ir normas robežās, turklāt, tas palielinās. Šo koeficientu var paaugstināt: palielinot apgrozāmo līdzekļu atsevišķo posteņu lielumu; pazeminot īstermiņa saistību lielumu.

2) Likviditātes starp seguma koeficients (L2). Šis koeficients rāda, kādu kārtējo saistību daļu var segt ar esošajiem aktīviem bez krājumiem. L2 aprēķina pēc formulas(3, 38 lpp):

$$L2 = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi} - \text{Krājumi} - \text{Nākamo periodu izmaksas}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [3.5.]$$

3.2. tabula

SIA „Liekna” L2 laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Apgrozāmie līdzekļi	243638	297632	485302	171379
Krājumi	182635	265994	318689	345529
Nākamo periodu izmaksas	2078	1654	1712	1447
Īstermiņa saistības	233270	216279	359089	599616
Starpseguma likviditātes koeficients	0,25	0,14	0,46	0,29

Šī kapitāla lielums, sevišķi tā absolūtais un relatīvais pieaugums, liecina par uzņēmuma finansiālā stāvokļa nostiprināšanos. Ar šī koeficienta palīdzību tiek veikts daudz stingrāks īstermiņa likviditātes tests, jo tas izslēdz krājumus, kurus ne vienmēr var viegli pārvērst naudas līdzekļos.

Tā kā pēc starptautiskajiem standartiem uzskata, ka šim rādītājam jābūt vismaz 1, jo tikai tādā gadījumā uzņēmums reāli spēj segt īstermiņa saistības, tad SIA „Liekna” šis rādītājs ir pārāk zems. Tas liecina, ka ievērojama daļa apgrozāmo līdzekļu ir ieguldīta krājumos (13, 197 lpp). Ja aplūko SIA „Liekna” bilanci, tad tieši šādu skatu arī var redzēt – lielākā daļa apgrozāmo līdzekļu tik tiešām ir

ieguldīti krājumos. Bet tas ir normāli, ņemot vērā saimnieciskās darbības specifiku, tā kā liela krājumu daļa ir tieši dzīvnieki, kuru daudzums uzņēmumā tikai palielinās, nevis samazinās.

3) Absolūtās likviditātes koeficients (L3). Parāda attiecību starp vis likvīdākiem aktīviem un kārtējām saistībām. Optimālais rādītājs: ne mazāks kā 0,2. (3, 39lpp)

$$L3 = \frac{\text{Naudas līdzekļi} + \text{Īstermiņa vērtspapīri}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [3.6.]$$

3.3. tabula

SIA „Liekna” L3 laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Naudas līdzekļi	41	59	56343	171379
Īstermiņa vērtspapīri	-	-	-	-
Īstermiņa saistības	233270	216279	359089	599616
Likviditātes Absolūtais koeficients	0,0001	0,0003	0,16	0,29

Šis rādītājs ir ļoti zems. Uzņēmuma rīcībā ir ļoti maz naudas līdzekļu. Spriežot pēc L3 rādītāja uzņēmums nav spējīgs segt savas īstermiņa saistības. L3 rādītāju pasliktina tas apstāklis, ka SIA „Liekna” ir lielas saistības. Ja salīdzina uzņēmuma saistību lielumu ar naudas līdzekļu daudzumu, tad redzams, ka saistības vairakkārt pārsniedz naudas līdzekļu daudzumu. Taču ir jāņem vērā fakts, ka naudas līdzekļi gada laikā visu laiku apgrozās, un par to, ka nauda nav kasē nebūtu jāuztraucas, jo iespējams, ka nauda nav bijusi kasē konkrēti uz gada pārskata sastādīšana brīdi. Kā arī labāk taču ir, ja nauda tiek apgrozīta (ieguldīta aktīvos), nevis stāv kasē.

Kopumā likviditātes rādītāji SIA „Liekna” ir samērā zemi. L1 ir normas robežās, taču L2 ir zems, tātad uzņēmums nespēj segt savas īstermiņa saistības ar saviem līdzekļiem, un iespējams īstermiņa saistību segšanai tiek novirzītas ilgtermiņa saistības, kas nav racionāli. L3 ir ļoti zems, taču pēdējo gadu laikā tas ir ievērojami pieaudzis, kas nozīmē, ka uzņēmumā ir palielinājušies naudas

līdzekļi. Taču, ka jau iepriekš tika noskaidrots - par šiem rādītājiem nevar tik viennozīmīgi spriest sakarā ar to, ka uzņēmuma saimnieciskā darbība pati par sevi ir īpatnēja un turklāt tai vēl ir sezonas raksturs.

3.3. Uzņēmuma maksāspējas rādītāji un to novērtējums

Šie rādītāji raksturo uzņēmuma līdzekļu avotu struktūru. Tie ir paredzēti, lai:

- noteiktu un raksturotu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu;
- novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu;
- palīdzētu novērtēt firmas spēju noteiktā termiņā nokārtot saistības.

Šīs grupas rādītāji atspoguļo uzņēmuma spēju segt īstermiņa un ilgtermiņa saistības. Šie rādītāji ir īpaši svarīgi esošajiem un arī potenciālajiem kreditoriem, jo tie rāda kādā mērā uzņēmuma ieņēmumi sedz procentu un citus fiksētus maksājumus, kā arī to, vai uzņēmuma likvidācijas gadījumā ir pietiekami daudz aktīvu, lai segtu saistības. Uzņēmuma dalībniekus šie rādītāji interesē, jo aprēķinātie procenti ir uzskatāmi par izmaksām, kas palielina uzņēmuma saistības. Ja aizņēmumu, un tātad arī maksājamo procentu summas ir pārmērīgas, uzņēmumam var draudēt bankrots.

Viens no maksāspējas rādītājiem ir Saistību īpatsvars bilancē (Sīpats.), ko aprēķina pēc sekojošas formulas (9, 23 lpp):

$$\text{S \u012bpats.} = \frac{\text{Saist\u012bbas}}{\text{Balances kopsumma}} \quad [3.7.]$$

3.4. tabula

SIA „Liekna” Sīpats. rādītāju aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g.	2005.g.	2006. g.
Saist\u012bbas	262869	358366	515813	758159
Balances kopsumma	438959	542617	716353	1008482
Saist\u012bbu \u012bpatsvars bilanc\u0113	0,60	0,66	0,72	0,75

Augsts \u0161i r\u012bd\u012bt\u012bja l\u012bmenis r\u012bda, ka uz\u012b\u0137umam ir gr\u016bti atmaks\u0101t aizdot\u0101s summas, jo par t\u0101m ir j\u0101maks\u0101 liela procentu summa. Zems \u0161i r\u012bd\u012bt\u012bja l\u012bmenis nodro\u0161ina kreditoriem iesp\u0113ju netrauc\u0113ti sa\u0117emt

aizdotās summas. Sakarā ar to kreditori vēlas, lai šis rādītājs būtu zemāks. Tomēr zems aizņemtā kapitāla līmenis raksturo zemu attīstības tempu. SIA „Liekna” šis rādītājs ir normas robežās.

$$2) \text{ Saistību attiecība pret pašu kapitālu (S/PK)} = \frac{\text{Saistības}}{\text{Pašu kapitāls}} \quad [3.8])$$

3.5. tabula

SIA „Liekna” S/PK rādītāju aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g.	2005.g.	2006. g.
Saistības	262869	358366	515813	758159
Pašu kapitāls	176090	184251	20054	250323
Saistību attiecība pret pašu kapitālu	1,49	1,94	2,57	3,03

Rādītājs raksturo saistību summu, kura pienākas uz pašu kapitāla Ls 1,00. Rādītājs ir atkarīgs no saimnieciskās darbības rakstura un apgrozāmo līdzekļu aprites ātruma. Augsts šī rādītāja līmenis apliecina, ka uzņēmums daudz izmanto aizņemtus līdzekļus. Zems rāda, ka uzņēmumam ārējā kapitāla piesaistīšana saistīta ar mazāku risku. Kreditori dod priekšroku zemākam šī koeficienta līmenim. Rādītājs raksturo finansiālo risku, ar kuru uzņēmums saskaras finansēšanas procesā un rāda ārējās finansēšanas lielumu. Jo zemāks ir rādītājs, jo augstāka ir uzņēmuma drošības pakāpe (7,134 lpp).

Šim rādītājam ir noteikta kritiskā robeža 1. Uzskata, ja šis koeficients pārsniedz 1, tad uzņēmuma finansiālā stabilitāte ir sasniegusi kritisko punktu. Taču tik viennozīmīgi par šī koeficienta kritisko robežu nevar spiest, jo šis koeficients ir atkarīgs no saimnieciskās darbības rakstura un apgrozāmo līdzekļu aprites ātruma (9, 25 lpp).

SIA „Liekna” šis rādītājs pārsniedz kritisko robežu, taču tas var būt saistīts ar to, ka uzņēmumā apgrozāmie līdzekļi aprit lēni, kā arī ar saimnieciskās darbības raksturu (sezona darbi – labību kuļ vasaras beigās, rudenī). Uzņēmumam ir daudz aizņemto līdzekļu, kuru apjoms pēdējo gadu laikā ir palielinājies.

3) Maksājamo

Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas

$$\text{procentu seguma (m\%)} = \frac{\text{Maksājamo procentu summa}}{\text{koeficients}} \quad [3.9.]$$

3.6. tabula

SIA „Liekna” m% aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas	28361	25523	35469	93295
Maksājamo procentu summa	14074	14933	17197	39546
Maksājamo procentu seguma koeficients	2,02	17,09	2,06	2,36

Šis koeficients atspoguļo uzņēmuma spēju samaksāt procentus ar peļņas veidā iegūtiem līdzekļiem, t.i., neskarot pašu kapitālu. Augsts koeficienta līmenis parāda, ka uzņēmums spēs samaksāt kreditoriem procentus. Ja koeficients ir 1, tas nozīmē, ka uzņēmums, samaksājot procentus, paliek bez peļņas (7, 135 lpp).

SIA „Liekna” šis koeficients ir palielinājies. Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas 2006. gadā 2,36 reizes pārsniedz maksājamo procentu summu. Tātad kreditori var būt droši, ka uzņēmums spēs dzēst savas saistības un procentus.

Tātad kopumā SIA „Liekna” maksāspējas rādītāji ir normas robežās. Pēc aprēķinātajiem rādītājiem var redzēt, ka uzņēmumam ir lieli aizņemtie līdzekļi. Taču, kā zināms, veiksmīgai uzņēmējdarbībai aizņemtie līdzekļi ir nepieciešami. SIA „Liekna” aizņēmumi no bankām galvenokārt ir par zemju un tehnikas iegādi, kā arī apgrozāmo līdzekļu palielināšanai.

Par SIA „Liekna” maksāspēju liecina arī fakts, ka bankas tik lielā apjomā izsniedz uzņēmumam kredītus. Galu galā, bankas izskatot kredīta pieprasījumu veic uzņēmuma analīzi, un ja būtu kaut mazākās aizdomas, ka uzņēmums nebūs spējīgs atmaksāt kredītu un tam pienākošos procentus, tad taču kredītu neizsniegtu.

3.4. Aktivitātes rādītāju analīze

Uzņēmuma aktivitātes analīzes mērķis ir noskaidrot, cik intensīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus produkcijas ražošanas un realizācijas procesā. Rādītāju analīze sniedz iespēju spriest par ieguldījumiem uzņēmuma aktīvos: ja tie ir par lielu – līdzekļi var būt ieguldīti tādos aktīvos, kurus būtu lietderīgāk izmantot citiem mērķiem; ja tie ir par mazu – uzņēmums var būt nespējīgs nepieciešamā līmenī (apjomā) ražot produkciju vai sniegt pakalpojumus (3, 39 lpp).

Ne vienmēr obligāti ir jāaprēķina daudzi aprites koeficienti, novērtējot uzņēmuma finansiālo stabilitāti. Praktiski pietiek, ja aprēķina un novērtē krājumu un pircēju parādu aprites koeficientus un viena aprites perioda vidējo ilgumu dienās. Plašāks koeficientu loks izmantojams, ja paredzēts īpaši analizēt apgrozāmos līdzekļus.

$$1) \text{ Visu aktīvu aprites koeficients (Aak)} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Aktīvi}} \quad [3.10.]$$

3.7. tabula

SIA „Liekna” Aak aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g.	2005.g.	2006. g.
Neto apgrozījums	521268	411260	872237	1176722
Aktīvi	438959	542617	716353	1008482
Visu aktīvu aprites koeficients	1,19	0,76	1,22	1,17

Šis koeficients norāda cik aktīvi uzņēmums ražošanas un realizācijas procesā izmanto savus aktīvus. Optimālais rādītājs: no 1,3 – 1,5 (3, 40 lpp). Tātad SIA „Liekna” pašreiz šis rādītājs ir normas robežās, lai gan dažos gados šis rādītājs bija zemāks par optimālo līmeni. Iespējams, ka tas tāpēc, ka uzņēmumam bijuši lieki aktīvi, kuri nedod pietiekami lielu atdevi produkcijas ražošanā. Taču jāņem vērā, ka uzņēmumam ir tādi specifiski krājumi kā dzīvnieki un labība, kas ievērojami palēnina apriti kopumā, jo to audzēšana process ir samērā ilgs un tādēļ aprite notiek ļoti lēni. Pie liekajiem aktīviem

varētu pieskaitīt veco tehniku, kas ir nolietojusies un vairs nedod nepieciešamo atdevi, un kavē ražošanas procesu (piemēram, kulšanas laikā saplīst vecais kombains, un līdz ar to kulšanas darbi apstājas). Liekos aktīvus būtu ieteicams likvidēt (pārdot, iznomāt utt.), tad iegūtos līdzekļus varētu ieguldīt likvidākos aktīvos vai arī atmaksāt īstermiņa saistības.

$$\text{Īlgermiņa ieguldījumu aprites koeficients (Iieg.ak)} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Īlgermiņa ieguldījumi}} \quad [3.11.]$$

3.8. tabula

SIA „Liekna” Īieg.ak. aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Neto apgrozījums	521268	411260	872237	1176722
Īlgermiņa ieguldījumi	195321	244985	231051	294613
Īlgermiņa ieguldījumu aprites koeficients	2,67	1,68	3,78	3,99

Šis koeficients raksturo īlgermiņa ieguldījumu izmantošanas intensitāti. Optimālais rādītājs: no 3 – 3,5 (3, 40 lpp).

SIA „Liekna” šis koeficients 2003. un 2004. gadā bija zems un tas nozīmē to, ka bija pieļauta pārmērīga līdzekļu investīcija īlgermiņa ieguldījumos, salīdzinājumā ar uzņēmuma saražotās produkcijas apjomu. Tas tāpēc, ka 2004. gadā lielos apjomos tika iegādāta jauna tehnika un zemes gabali. Lai gan jauna tehnika un zemes gabali tiek iegādāti nepārtraukti, taču 2005. gadā un 2006. gadā rādītājs ir uzlabojies, tā kā izlīdzinājušās izmaksas par tehniku un zemi ar neto apgrozījumu.

$$\text{Krājumu aprites koeficients (KraK)} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{Krājumu vidējais atlikums}} \quad [3.12.]$$

$$\text{Krājumu vienas aprites ilgums (KraKd)} = \frac{\text{gada dienu skaits}}{\text{krājumu aprites koeficients}} \quad [3.13.]$$

Krājumu summa ievērojami mainās gada laikā, tādēļ ieteicams izmantot krājumu vidējo līmeni, nevis atlikumu gada beigās. Krājumu vidējo vērtību aprēķina saskaitot krājumu lielumus gada sākumā un gada beigās un izdalot to ar 2.

3.9. tabula

SIA „Liekna” Krak aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	720393	418199	947916	1173461
Krājumu vidējais atlikums	182891,5	224314,5	292341,5	332109
Krājumu aprites koeficients	3,94	1,86	3,24	3,53
Krājumu vienas aprites ilgums	91,37	193,5	111,1	101,98

Šis koeficients parāda cik reizes gada laikā apritējuši krājumos ieguldītie līdzekļi. Tātad SIA „Liekna” krājumi 2003. gadā ik pēc 91,37 dienām pārvēršas par debitoru parādiem vai naudas līdzekļos, 2004. gadā – 193,5 dienām, 2005. gadā ik pēc 111,1 dienām, bet 2006. gadā ik pēc 101,98 dienām. Aprite ir pārāk lēna. Taču par to nevar viennozīmīgi spriest, tā kā uzņēmumam ir arī sezonas rakstura darbi, kas kopumā palēnina apriti, kā arī krājumi paši par sevi ir specifiski. Lielu krājumu daļu sastāda dzīvnieki, un tā kā paiet samērā ilgs laiks, līdz to realizācijai (pārdošanai, likvidēšanai), tad aprite līdz ar to ievērojami palēninās. Apriti palēnina arī tādi krājumi, kā graudaugi, tā kā arī to audzēšana aizņem ilgu laika periodu (apar zemi, iesēj sēklu, bagātina zemi ar minerālmēsliem, miglo, līdz izaug labība, tad to nokuļ, izkaltē līdz vajadzīgajam mitrumam un tikai tad ved pārdot).

$$4) \text{ Debitoru parādu aprites koeficients (Dak) } = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Debitoru parādu vidējais atlikums}} \quad [3.14.]$$

$$\text{Debitoru parādu vienas aprites ilgums (Dad)} = \frac{\text{gada dienu skaits}}{\text{Debitoru aprites koeficients}} \quad [3.15.]$$

3.10. tabula

SIA „Liekna” Dak un Dad aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Neto apgrozījums	521268	411260	872237	1176722
Debitoru parādu vidējais atlikums	55126	46270,5	70924,5	153432
Debitoru parādu aprites koeficients	9,46	8,89	12,30	7,67
Debitoru parādu vienas aprites ilgums	38,05	40,49	29,29	46,94

Debitoru aprites koeficients rāda, cik ilgā laikā debitori samaksā uzņēmumam savus parādus. Tas raksturo uzņēmuma spēju laikus iekasēt parādus par kredītā pārdotajām precēm un rāda, cik dienas vidēji paiet no produkcijas pārdošanas datuma līdz samaksas saņemšanas dienai. Jo ātrāk notiek debitoru parādu iekasēšana, jo labāk uzņēmumam. Atbrīvotos līdzekļus var ieguldīt peļņu nesošos darījumos. Bet ilgāks iekasēšanas periods var palielināt klientu skaitu un tas sekmē apgrozījuma pieaugumu (7, 136 lpp).

Tātad SIA „Liekna” no produkcijas pārdošanas līdz samaksas saņemšanai 2003. gadā vidēji pagāja 38,05 dienas, 2004. gadā 40,49 dienas, 2005. gadā 29,29 dienas, bet 2006. gadā – 46,94 dienas. Nevar teikt, ka tas ir ne maz, ne daudz, jo tas ir atkarīgs no daudziem faktoriem. Piemēram, jau iepriekš minētais uzņēmuma sezonālais raksturs, tā kā krājumi ir diezgan specifiski un to aprite ir lēna, tad arī produkcijas pārdošana dažos mēnešos ir lielāka, dažos mazāka. Līdz ar to arī debitoru aprite, gada laikā izlīdzinoties, palielina kopējo rādītāju.

Debitoru apriti ievērojami pasliktina arī tas apstāklis, ka viens no SIA „Liekna” lielākajiem sadarbības partneriem iekrājis lielu parādu, maksājumus veicis ļoti haotiski un ar lielu kavēšanos. Šogad

SIA „Liekna” vadītājs ir nolēmis pieteikt prasību atzīt šo uzņēmumu par maksātnespējīgu, tā kā parāda apjoms tikai turpina augt. Šobrīd SIA „Liekna” ir pārtraukusi sadarbību ar šo uzņēmumu.

Tātad kopumā var teikt, ka SIA „Liekna” aktivitātes rādītāji ir normas robežās, tā kā tomēr jāņem vērā uzņēmuma specifiskie krājumi un lieli ilgtermiņa ieguldījumi, kas nepieciešami ražošanas procesā.

3.5. Rentabilitātes rādītāji un to novērtējums

Rentabilitātes (ienesīguma) rādītāji raksturo uzņēmuma ienesīgumu. Rentabilitāte ir attiecība starp peļņas lielumu un kādu citu rādītāju, kurš nodrošina šo peļņas lielumu (7, 137 lpp).

Rentabilitāti parasti raksturo un mēra no trīs viedokļiem:

- 1) Komerציālā rentabilitāte – cik daudz peļņas uzņēmums ieguvīs uz neto apgrozījuma vienību.
- 2) Ekonomiskā rentabilitāte – cik peļņas iegūts rēķinot uz uzņēmuma aktīva vienību.
- 3) Finansiālā rentabilitāte – cik daudz peļņas ieguvuši uzņēmuma īpašnieki, rēķinot uz ieguldītā kapitāla vienību.

Rentabilitātes rādītāji atspoguļo uzņēmuma panākumus peļņas gūšanā. Tā kā peļņa pats svarīgākais uzņēmuma darbības rezultāts, zems rentabilitātes līmenis atspoguļo neveiksmi; ja to laikus nenovērš, tad sagaidāms uzņēmuma bankrots.

Rentabilitāti vienmēr izteic procentos.

Rentabilitātes līmeņa vērtēšanai nav absolūta kritērija; tā lielums ir atkarīgs no uzņēmuma darbības veida, apgrozījuma struktūras u.c. rentabilitātes līmeņa paaugstināšanās vienmēr tiek vērtēta pozitīvi. Visumā, jo augstāks koeficients, jo labāk.

1) Komerציālā rentabilitātes raksturošanai izmanto realizācijas rentabilitāti, operatīvo rentabilitāti un bruto peļņas rentabilitāti. Realizācijas rentabilitāti (Rr) aprēķina pēc formulas (9, 34 lpp):

$$Rr = \frac{\text{Pārskata perioda peļņa (vai zaudējumi)}}{\text{Neto apgrozījums}} * 100 \text{ [3.17.]}$$

3.11. tabula

SIA „Liekna” Rr aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Pārskata perioda peļņa (vai zaudējumi)	12223	8161	16289	51602
Neto apgrozījums	521268	411260	872237	1176722

Realizācijas rentabilitāte	2,34	1,98	1,87	4,39
----------------------------	------	------	------	------

Šis rādītājs raksturo produkcijas vai pakalpojumu pārdošanas rezultātā iegūto peļņu. SIA „Liekna” šis rādītājs ir palielinājies, it īpaši 2006. gadā, un tas vērtējams pozitīvi (9, 35 lpp).

Šis rādītājs sniedz nedaudz lietojamas informācijas, jo tas vienkopus atspoguļo kā produkcijas un pakalpojumu pārdošanas gaitā iegūto peļņu, tā arī ar ražošanas vai pakalpojumu sniegšanu tieši nesaistītās izmaksas un ieņēmumus (piemēram, samaksātie procenti, aprēķinātie nodokļi u.c.), kas atrodas ārpus menedžeru kontroles spējas.

Realizācijas rentabilitāte var paaugstināties sakarā ar no peļņas maksājamo nodokļu likmes pazemināšanos vai arī uzņēmuma finansu politikas pārmaiņu dēļ. Tāpēc ir ieteicams aprēķināt tādu rentabilitātes koeficientu, kuru ietekmē tikai operatīvās darbības rezultāti, uzņēmuma cenu politikas un operatīvās darbības izmaksu efektivitāte. Tāds ir operatīvās darbības rentabilitātes rādītājs (Rop) (13, 201 lpp), ko aprēķina pēc formulas (9,35):

$$\text{Rop} = \frac{\text{Peļņa pirms procentu un nodokļu atmaksāšanas}}{\text{Neto apgrozījums}} * 100 \text{ [3.18.]}$$

3.12. tabula

SIA „Liekna” Rop aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g.	2005.g.	2006. g.
Peļņa pirms procentu un nodokļu atmaksāšanas	28361	25523	35469	93295
Neto apgrozījums	521268	411260	872237	1176722
Operatīvās darbības rentabilitāte	5,44	6,21	4,07	7,93

Šo rādītāju izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākuma (pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas) radīšanā.

Operatīvās darbības rentabilitātes rādītāju izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākuma (pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas) radīšanā. Neatkarīgi no neto apgrozījuma līmeņa uzņēmums vienmēr ir ieinteresēts, lai operatīvās rentabilitātes līmenis būtu augstāks (13, 201 lpp).

SIA „Liekna” šis koeficients paaugstinās, tātad tas ir labi.

Bruto peļņas rentabilitāti (Rbp) aprēķina pēc formulas:

$$\text{Rbp} = \frac{\text{Bruto peļņa}}{\text{Neto apgrozījums}} * 100 \text{ [3.19.]}$$

3.13. tabula

SIA „Liekna” Rbp aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Bruto peļņa	- 199125	- 6339	-75679	3261
Neto apgrozījums	521268	411260	872237	1176722
Bruto peļņas rentabilitāte	- 38,2	- 1,54	-8,68	0,28

Bruto peļņa bieži vien tiek uzskatīta par peļņas zaudējumu aprēķina vissvarīgāko starprezultātu. Bruto peļņas relatīvo līmeni mēdz salīdzināt ar iepriekšējo periodu līmeni. Informācija par šī rādītāja relatīvo līmeni, tā dinamiku un pārmaiņu virzienu ir nepietiekama ražošanas vajadzībām. Vadītājiem ir nepieciešama informācija arī par pārmaiņu cēloņiem. Tā kā bruto peļņa ir neto apgrozījuma pārsniegums pār pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām, bruto peļņas pieaugumu izraisa šādu elementu pārmaiņas:

- neto apgrozījuma pieaugums;
- pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu pieaugums vai samazinājums.

Katra iepriekšminētā elementa izmaksu pieaugumu vai samazinājumu var radīt šādu faktoru pārmaiņas:

- pārdoto produkcijas vienību skaita pārmaiņas;
- vienības cenas pārmaiņas.

SIA „Liekna” bruto peļņa ir ar mīnus zīmi, tā kā pārdotās produkcijas realizācijas izmaksas pārsniedz neto apgrozījumu. Tādējādi gada rezultātam vajadzētu būt zaudējumiem, taču SIA „Liekna” tā nav – gada rezultāts ir peļņa. Tas tāpēc, ka uzņēmumam ir lieli pārējās saimnieciskās darbības ieņēmumi. Pie tiem pieskaitāmas subsīdijas, akcīzes nodokļa atmaksa dīzeļdegvielai un citi ES atbalsta maksājumi.

Taču pēc aprēķiniem arī redzams, ka bruto peļņa 2006. gadā ir palielinājusies, tā kā neto apgrozījums ir ievērojami palielinājies. Arī tas, protams, ir vērtējams pozitīvi. Lai arī subsīdijas un šie citi atbalsta maksājumi sastāda lielu daļu no uzņēmuma ieņēmumiem, tā tomēr nedrīkstētu būt, jo uz tiem nevar vienmēr paļauties.

2) Ekonomiskās rentabilitātes visbiežāk pielietotais rādītājs ir aktīvu rentabilitāte. Aktīvu rentabilitāte izteic operatīvās darbības ienākuma attiecību pret aktīvu kopsummu. Tā raksturo peļņas lielumu uz vienu uzņēmuma aktīva vienību.

Aktīvu rentabilitāti (Ra) aprēķina pēc formulas:

$$Ra = \frac{\text{Peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas}}{\text{Aktīvu vidējais atlikums}} * 100 \text{ [3.20.]}$$

3.14. tabula

SIA „Liekna” Ra aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g.	2005.g.	2006. g.
Peļņa pirms procentu un nodokļu atmaksāšanas	28361	25523	35469	93295
Aktīvu vidējais atlikums	457293,5	490788	8629485	862417,5
Aktīvu rentabilitāte	6,2	5,20	5,63	10,82

Šis rādītājs parāda uzņēmuma ienesīgumu atkarībā no tā kā uzņēmums ir izdarījis ieguldījumus aktīvos.

Šis rādītājs ir viens no svarīgākajiem uzņēmuma konkurētspējas indikatoriem. Konkurētspējas līmeni nosaka, salīdzinot analizējamā uzņēmuma aktīvus ar vidējo nozares rādītāju.

Šis rādītāja līmenis dažādās ražošanas nozarēs, uzņēmumos var būt ievērojami atšķirīgs. Tā līmenis ir ievērojami augstāks nekā vidēji nozarēs (uzņēmumos), kurās izmanto daudz dzīvā darba, bet zemes nozarēs, kuras ir kapitālietilpīgas (13, 202 lpp). SIA „Liekna” Ra 2006. gadā ir palielinājies gandrīz divas reizes. Tas tāpēc, ka ievērojami palielinājusies peļņa.

3) **Finansiālās rentabilitātes** raksturošanai izmanto trīs rādītājus.

Pirmkārt, kopkapitāla rentabilitāti (Rkopk), ko aprēķina pēc formulas:

$$R \text{ kopk.} = \frac{\text{Peļņa} + \text{samaksātie procenti}}{\text{Kopkapitāla v.v.}} * 100 \text{ [3.21.]}$$

Kopkapitāls sastāv no divām daļām: pašu kapitāla un aizņemtā kapitāla (9, 40 lpp).

3.15. tabula

SIA „Liekna” Rkopk. aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Peļņa	12223	8161	16289	51602
Samaksātie procenti	14074	14933	17197	39546
Kopkapitāla v.v.	457293,5	490788	629485	862417,5
Kopkapitāla rentabilitāte	5,75	4,71	5,32	10,57

Otrkārt **pašu kapitāla rentabilitāti (Rpk)**, ko aprēķina pēc formulas:

$$\text{Rpk} = \frac{\text{Peļņa}}{\text{Pašu kapitāla v.v.}} * 100 \text{ [3.22.]}$$

3.16. tabula

SIA „Liekna” Rpk aprēķins laika posmā no 2003 - 2006.gadam.

	2003.g.	2004.g	2005.g.	2006. g.
Peļņa	12223	8161	16289	51602
Pašu kapitāla v.v.	169978,5	220153	192395,5	225431,5
Pašu kapitāla rentabilitāte	7,19	3,71	8,47	22,89

No īpašnieku viedokļa tas ir pats svarīgākais rādītājs. Rādītājs rāda, cik daudz peļņas iegūts uz īpašnieku uzņēmumā ieguldīto katru latu (9, 41 lpp). Tātad SIA „Liekna” īpašnieks uz vienu pašu kapitāla latu 2003. gadā ir ieguvis 0,0719 Ls, 2004.gadā – 0,0371 Ls, 2005. gadā – 0,0847 Ls, bet 2006. gadā – 0,2289 Ls.

Pašu kapitāla rentabilitātei var būt lielāka nekā kopkapitāla rentabilitāte, kā arī ir SIA „Liekna”, jo par aizņemto kapitālu uzņēmumā ir jāmaksā procentus, kas savukārt pazemina kapitāla izmantošanas efektivitāti (7, 137 lpp).

Būtiskākā SIA „Liekna” īpatnība ir tā, ka realizācijas rentabilitāte ir ar plus zīmi, bet bruto peļņas rentabilitāte ar mīnus zīmi. Kā jau minēts iepriekš, tas tādēļ, ka uzņēmumam ir lieli pārējās saimnieciskās darbības ieņēmumi, kas uzlabo kopējos ieņēmumus.

Tā kā rentabilitātes rādītāji atspoguļo uzņēmuma panākumus peļņas gūšanā, tad pēc rādītāju aprēķināšanas redzams, ka SIA „Liekna” šie panākumi ir uzlabojušies un peļņa ir palielinājusies. Būtībā visi uzņēmuma rentabilitātes rādītāji ir palielinājušies.

Tā kā peļņa ir pats svarīgākais uzņēmējdarbības rezultāts, tad vajadzētu darīt visu iespējamo, lai palielinātu rentabilitātes rādītājus. Būtiskākie veidi kā palielināt rentabilitātes rādītājus ir:

- Palielinot pārdotās produkcijas vienības un cenu;
- Arī samazinot pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas;

➤ Protams, palielinot pašu peļņu.

Būtībā ir tā: jo lielāka peļņa, jo labāki rentabilitātes rādītāji, ko arī var redzēt pēc SIA „Liekna” aprēķinātajiem rentabilitātes rādītājiem.

4. FINANSU REZULTĀTU NOVĒRTĒJUMS SALĪDZINĀJUMĀ AR CITU LAUKSAIMNIECĪBAS UZŅĒMUMU

Lai korekti varētu novērtēt SIA „Liekna” finanšu rādītājus, tad šie rādītāji tiek salīdzināti ar SIA „Liekna” radniecīgu uzņēmumu SIA „Griezes Lejnieki”.

SIA „Griezes Lejnieki” nodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu (liellopu audzēšanu, piena lopkopību, graudaugu audzēšanu) gluži kā SIA „Liekna”. Uzņēmums atrodas Saldus rajonā, tāpat kā SIA „Liekna”, tā kā var teikt, ka abiem šiem uzņēmumiem ir līdzīgi apstākļi saimnieciskās darbības veikšanai.

SIA „Griezes Lejnieki” likviditātes rādītāju aprēķins:

- 1) L1 2004.g. $160652 / 18418 = 8,72$
L1 2005.g. $204505 / 26861 = 7,61$
- 2) L2 2004.g. $(160652 - 87326) / 18418 = 3,98$
L2 2005.g. $(204505 - 94294) / 26861 = 4,10$
- 3) L3 2004.g. $50219 / 18418 = 2,73$
L3 2005.g. $58693 / 26861 = 2,19$

SIA „Griezes Lejnieki” maksātspējas rādītāju aprēķins:

- 1) Sīpats. 2004.g. $35218 / 297896 = 0,12$
Sīpats. 2005.g. $80769 / 454329 = 0,18$
- 2) S/PK. 2004.g. $35218 / 252550 = 0,14$
S/PK. 2005.g. $80769 / 340621 = 0,24$
- 3) M% 2004.g. $60592 / 713 = 84,98$
M% 2005.g. $112273 / 1182 = 94,99$

SIA „Griezes Lejnieki” aktivitātes rādītāju aprēķins:

- 1) Aak 2004.g. $224260 / 53572 = 0,75$
Aak 2005.g. $321009 / 88071 = 0,71$
- 2) Iiegak 2004.g. $224260 / 137244 = 1,63$
Iiegak 2005.g. $321009 / 249824 = 1,28$
- 3) Krak 2005.g. $281610 / 90810 = 3,10$
- 4) Dak 2005.g. $321009 / 37312,5 = 8,60$

SIA „Griezes Lejniki” rentabilitātes rādītāju aprēķins:

- 1) $Rr\ 2004.g.\ 53572 / 224260 * 100 = 23,88$
 $Rr\ 2005.g.\ 88071 / 321009 * 100 = 27,44$
- 2) $Rop\ 2004.g.\ 60592 / 224260 * 100 = 27,02$
 $Rop\ 2005.g.\ 112273 / 321009 * 100 = 34,98$
- 3) $Rbp\ 2004.g.\ 27460 / 224260 * 100 = 12,24$
 $Rbp\ 2005.g.\ 39399 / 321009 * 100 = 12,27$
- 4) $Ra\ 2005.g.\ 112273 / 376112,5 * 100 = 29,85$
- 5) $Rkop\ 2005.g.\ (88071 + 1182) / 354579 * 100 = 25,17$
- 6) $Rpk\ 2005.g.\ 88071 / 296585,5 * 100 = 8,60$

Tabulās tiek salīdzināti SIA „Liekna” un SIA „Griezes Lejniki” finansu rādītāji par 2004. un 2005. gadu.

4.1. tabula

SIA „Liekna” likviditātes rādītāji, salīdzinājumā ar SIA „Griezes Lejniki” likviditātes rādītājiem

	SIA „LIEKNA”		SIA „GRIEZES LEJNIEKI”	
	2004	2005	2004	2005
Likviditātes kopējais koeficients	1,38	1,35	8,72	7,61
Likviditātes starpseguma koeficients	0,14	0,46	3,98	4,10
Absolūtās likviditātes koeficients	0,0003	0,16	2,73	2,19

Pēc 4.1. tabulas var redzēt, ka SIA „Liekna” likviditātes koeficienti salīdzinājumā ar SIA „Griezes Lejniki” ir samērā zemi. Īpaši zems SIA „Liekna” ir absolūtās likviditātes rādītājs, pēc kā var spriest, ka uzņēmuma rīcībā ir ļoti maz naudas līdzekļu. L3 rādītāju pasliktina arī tas apstāklis, ka SIA „Liekna” ir lielas saistības. Ja salīdzina uzņēmuma saistību lielumu ar naudas līdzekļu daudzumu, tad redzams, ka saistības vairakkārt pārsniedz naudas līdzekļu daudzumu. Taču ir jāņem vērā fakts, ka naudas līdzekļi gada laikā visu laiku apgrozās, un par to, ka nauda nav kasē nebūtu jāuztraucas, jo

iespējams, ka nauda nav bijusi kasē konkrēti uz gada pārskata sastādīšana brīdi. Kā arī labāk taču ir, ja nauda tiek apgrozīta (ieguldīta aktīvos), nevis stāv kasē.

Kas attiecas uz pārējiem likviditātes rādītājiem: L1 ir SIA „Liekna” ir normas robežās, taču arī diezgan atšķiras no SIA „Griezes Lejnietki” rādītājiem. Arī L2 SIA „Liekna” ir zems, tātad uzņēmums nespēj segt savas īstermiņa saistības ar saviem līdzekļiem, un iespējams īstermiņa saistību segšanai tiek novirzītas ilgtermiņa saistības, kas nav racionāli.

Taču kā jau iepriekš tika noskaidrots, ka par šiem rādītājiem nevar spriest tik viennozīmīgi, tā kā uzņēmuma saimnieciskā darbība ir specifiska un turklāt tai ir sezonāls raksturs.

Bet kādēļ tad SIA „Griezes Lejnietki” šie rādītāji ir labāki, nekā SIA „Liekna”? Šie uzņēmumi taču darbojas vienā nozarē. Vai SIA „Liekna” ir pamats uztraukumam? Par to nevajadzētu uztraukties, tā kā šie uzņēmumi tomēr nav tik viennozīmīgi salīdzināmi, jo:

- Pirmkārt, SIA „Griezes Lejnietki” pārsvarā tomēr nodarbojas ar lopkopību un piensaimniecību, bet SIA „Liekna” ļoti nozīmīga ir graudkopība, un tā aizņem lielu daļu no neto apgrozījuma;
- Otrkārt, SIA „Liekna” tomēr ir daudz lielāks apgrozījums, nekā SIA „Griezes Lejnietki”, un tāpēc arī dati var būt nesalīdzināmi.

Taču likviditātes koeficienti SIA „Liekna” palielinās, un tas vērtējams pozitīvi.

4.2. tabula

SIA „Liekna” maksāspējas rādītāji, salīdzinājumā ar SIA „Griezes Lejnietki” maksāspējas rādītājiem

	SIA „LIEKNA”		SIA „GRIEZES LEJNIEKI”	
	2004	2005	2004	2005
Saistību īpatsvars bilancē	0,66	0,72	0,12	0,18
Saistību attiecība pret pašu kapitālu	1,94	2,57	0,14	0,24
Maksājamo procentu seguma koeficients	17,09	2,06	84,98	94,99

Pēc 4.2. tabulas var redzēt, ka maksāspējas rādītāji SIA „Liekna” ir labāki nekā SIA „Griezes Lejnietki”, un tas nozīmē, ka tomēr SIA „Liekna” ir spējīgāka laicīgi nomaksāt savas saistības, neskatoties uz to, ka likviditātes rādītāji tai ir zemāki.

Tātad kopumā SIA „Liekna” maksāspējas rādītāji ir normas robežās. Pēc aprēķinātajiem rādītājiem var redzēt, ka uzņēmumam ir lieli aizņemtie līdzekļi. Taču, kā zināms, veiksmīgai uzņēmējdarbībai aizņemtie līdzekļi ir nepieciešami. Savukārt, pēc rādītājiem redzams, ka „Griezes Lejnieki” saistību summa ir daudz mazāka. Iespējams arī tādēļ ievērojami atšķiras abu uzņēmumu maksājamo procentu seguma koeficienti.

Par SIA „Liekna” maksāspēju liecina arī fakts, ka bankas tik lielā apjomā izsniedz uzņēmumam kredītus. Galu galā, bankas izskatot kredīta pieprasījumu veic uzņēmuma analīzi, un ja būtu kaut mazākās aizdomas, ka uzņēmums nebūs spējīgs atmaksāt kredītu un tam pienākošos procentus, tad taču kredītu neizsniegtu. Rādītāji pēdējo gadu laikā ir arī uzlabojušies un tas nozīmē, ka uzņēmums kļūst finansiāli neatkarīgāks.

4.3. tabula

SIA „Liekna” aktivitātes rādītāji, salīdzinājumā ar SIA „Griezes Lejnieki” aktivitātes rādītājiem

	SIA „LIEKNA”		SIA „GRIEZES LEJNIEKI”	
	2004	2005	2004	2005
Visu aktīvu aprites koeficients	0,76	1,22	0,75	0,71
Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients	1,68	3,78	1,63	1,28
Krājumu aprites koeficients	3,24		3,10	
Debitoru aprites koeficients	12,30		8,60	

Aktivitātes rādītāji SIA „Liekna” un SIA „Griezes Lejnieki” ir samērā vienādi, atšķiras tikai nelielas nianses. Būtībā, iepriekšējās nodaļās jau tika skaidrots, kāpēc uzņēmumā aprīte ir tik lēni, it īpaši jau debitoru aprīte.

SIA „Liekna” aktivitātes rādītāji rāda to, ka uzņēmumā ir lieli ilgtermiņa ieguldījumi un aktīvi, kuri nedod pietiekamu atdevi. Tas nozīmē, ka līdzekļi ir ieguldīti tādos aktīvos, kurus būtu lietderīgāk izmantot citiem mērķiem. Taču šeit jāņem vērā fakts, ka uzņēmumam ir tādi specifiski krājumi kā

dzīvnieki un labība, kas ievērojami palēnina apriti kopumā, jo to audzēšana process ir samērā ilgs un tādēļ aprite notiek ļoti lēni.

Krājumu aprite abos uzņēmumos ir lēna. Tas ir drīzāk saimnieciskās darbības specifikas dēļ, kas kopumā palēnina apriti, kā arī krājumi paši par sevi ir specifiski. Kā arī apriti palēnina fakts, ka ielu krājumu daļu uzņēmumos sastāda dzīvnieki, un tā kā paiet samērā ilgs laiks, līdz to realizācijai (pārdošanai, likvidēšanai), tad aprite līdz ar to ievērojami palēninās. Apriti palēnina arī tādi krājumi, kā graudaugi, tā kā arī to audzēšana aizņem ilgu laika periodu (apar zemi, iesēj sēklu, bagātina zemi ar minerālmēsliem, miglo, līdz izaug labība, tad to nokuļ, izkaltē līdz vajadzīgajam mitrumam un tikai tad ved pārdot).

Debitoru aprite ir abos uzņēmumos ir lēna, lai gan arī šeit jāņem vērā uzņēmumu saimnieciskās darbības sezonālais raksturs, tā kā uz tā rēķina vidējie rādītāji samazinās un aprites ilgums palielinās, kā arī tas, ka krājumi ir diezgan specifiski un to aprite ir lēna, un tādējādi arī produkcijas pārdošana dažos mēnešos ir lielāka, dažos mazāka.

SIA „Liekna” debitoru apriti ievērojami pasliktina arī tas apstākļi, ka viens no SIA „Liekna” lielākajiem sadarbības partneriem iekrājis lielu parādu, maksājumus veicis ļoti haotiski un ar lielu kavēšanos. Šobrīd SIA „Liekna” ir pārtraukusi sadarbību ar šo uzņēmumu.

4.4. tabula

SIA „Liekna” rentabilitātes rādītāji, salīdzinājumā ar SIA „Griezes Lejnieki” rentabilitātes rādītājiem

	SIA „LIEKNA”		SIA „GRIEZES LEJNIEKI”	
	2004	2005	2004	2005
Realizācijas rentabilitāte	1,98	1,87	23,88	27,44
Operatīvās darbības rentabilitāte	6,21	4,07	27,02	34,98
Bruto peļņas rentabilitāte	- 1,54	- 8,68	12,24	12,27
Aktīvu rentabilitāte	5,63		29,85	
Kopkapitāla rentabilitāte	5,32		25,17	

Pašu kapitāla rentabilitāte	8,47	29,69
-----------------------------	------	-------

Tātad, pēc 4.4.tabulas redzams, ka rentabilitātes rādītāji SIA „Liekna” un SIA „Griezes Lejnieki” ir ļoti atšķirīgi. SIA „Liekna” tie ir daudz zemāki, nekā „SIA „Griezes Lejnieki”. Tas nozīmē, ka SIA „Griezes Lejnieki” panākumi peļņas gūšanā ir daudz labāki. Taču, kā jau minēts iepriekš, par to nevar tik viennozīmīgi spriest, tā kā tas ir atkarīgs no daudziem faktoriem. vērtējams pozitīvi.

Būtiskākā SIA „Liekna” īpatnība ir tā, ka realizācijas rentabilitāte ir ar plus zīmi, bet bruto peļņas rentabilitāte ar mīnus zīmi. Kā jau minēts iepriekš, tas tādēļ, ka uzņēmumam ir lieli pārējās saimnieciskās darbības ieņēmumi (subsīdijas un citi ES atbalsta maksājumi), kas uzlabo kopējos ieņēmumus. Taču arī SIA „Griezes Lejnieki” ir lieli pārējās saimnieciskās darbības ieņēmumi, taču bruto peļņa nav ar mīnus zīmi, un līdz ar to arī bruto peļņas rentabilitātes rādītājs ir diezgan augsts. Iespējams SIA „Liekna” vajadzētu pārskatīt savus izdevumus: kāpēc pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas tik lielā mērā pārsniedz neto apgrozījumu.

Tā kā peļņa ir pats svarīgākais uzņēmējdarbības rezultāts, tad vajadzētu darīt visu iespējamo, lai palielinātu rentabilitātes rādītājus. Būtiskākie veidi kā palielināt rentabilitātes rādītājus ir:

- Palielinot pārdotās produkcijas vienības un cenu;
- Arī samazinot pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas;
- Protams, palielinot pašu peļņu.

Būtībā ir tā: jo lielāka peļņa, jo labāki rentabilitātes rādītāji. Redzams, ka SIA „Liekna” šie rādītāji ir uzlabojušies un peļņa ir palielinājusies.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Lauksaimniecība ir sarežģīta un no dabas apstākļiem visvairāk atkarīga tautsaimniecības nozare. Piena govju turēšana lauksaimniecībā ir ļoti iznesīgs bizness, savukārt graudu ražas nav prognozējamas, jo laika apstākļi arī nav prognozējami. Te pēkšņi var uznākt lietaina vasara, dēļ kuras graudu raža var būt ļoti nekvalitatīva un neaugstvērtīga. Taču ar katru gadu saimniecība paplašinās.

Šie pēdējie gadi nav bijuši diez cik labvēlīgi: karstums, maz nokrišņu, vētras, degvielas un citu resursu cenas ir tikai augušas, it sevišķi pēdējā gadā. Tomēr lauksaimnieki ir pierādījuši, ka šādos apstākļos spēj izdzīvot un pat iegūt peļņu. Daudzi uzskata, ka daudznozaru saimniecības nespēj ražot lētu un kvalitatīvu konkurētspējīgu produkciju, bet ir saimniecības, kas spēj pierādīt pretējo, kā SIA „Liekna”.

Kopumā var teikt, ka SIA „Liekna” finanšu rādītāji ir samērā labi un atrodas normas robežās. Protams, šeit lielu lomu spēlē uzņēmuma saimnieciskās darbības īpatnības un tas, ka uzņēmumam ir sezonāls raksturs. Visvairāk tas ietekmē tieši aktivitātes rādītājus, jo aprīte ir lēna tieši sezonālītes dēļ. Vajadzētu centies uzlabot debitoru aprīti – vairāk kontrolēt debitoru parādus, lai nerastos tik lieli parādnīki. Nedrīkst uzticēties debitoriem uz vārda, jāslēdz līgumi ar firmām par produkcijas pārdošanu, kuros jāiekļauj samaksas termiņi un soda naudas par katru nokavēto dienu. Kā arī varētu ieviest atlaižu sistēmu debitoriem, kuri veic samaksu triju dienu laikā.

Uzņēmumam būtu arī jādomā, kā uzlabot likviditātes rādītājus. Likviditātes rādītāji uzņēmumā ir zemi tieši lielo saistību dēļ, taču maksātspējas rādītāji normas robežās, kas nozīmē, ka neskatoties uz to, ka likviditātes rādītāji ir zemi, tomēr uzņēmums ir spējīgs laicīgi nomaksāt savas saistības. Tomēr uzņēmumam būtu jāseko līdzi savam saistību apjomam un maksātspējai, lai kādu dienu nekļūtu maksātnespējīgs.

Rentabilitātes rādītāju lielākā īpatnība ir tas, ka bruto peļņas rentabilitāte ir ar mīnus zīmi, taču realizācijas rentabilitāte ir ar plus zīmi. Kā jau tika noskaidrots tas ir tāpēc, ka pārējās saimnieciskās darbības ieņēmumi ir ļoti lieli. Tas gan neliekas īpaši pareizi, ka pamatdarbība kā tāda peļņu nenes. Ko gan uzņēmums darītu bez šiem pārējiem papildus ienākumiem, kuri sastāv no subsīdijām un ES atbalsta maksājumiem. Turpmāk SIA „Liekna”, kā arī līdz šim, vajadzētu izmantot visu veidu valsts un ES piedāvāto palīdzību lauksaimniekiem, tādējādi uzlabojot savu situāciju neveiksmes gadījumā. Kā redzams pēc gada pārskatiem, tad tieši šie atbalsta maksājumi ļoti pabalsta uzņēmumu, un tikai pateicoties tiem, uzņēmuma gada rezultāts ir peļņa. Šie atbalsta maksājumi dod arī motivāciju strādāt vairāk un labāk, lai būtu iespēja šo atbalstu saņemt.

Taču, kopumā finanšu rādītāji pa šiem četriem gadiem ir uzlabojušies un pēc tiem ir redzams, ka uzņēmums ir maksātspējīgs un rentabls, un spējīgs veiksmīgi turpināt savu darbību arī turpmāk.

SIA „Liekna” arvien attīstās, piepērk klāt zemes un apsēj jaunas sējplatības, kā arī pērk kūtis un palielina lopu skaitu. Tas ir ļoti labi, ka uzņēmums arvien vairāk pievēršas arī lopkopībai un piensaimniecībai, jo tādējādi uzņēmumam vairs nav tik sezonāls raksturs, un nav tik ļoti jāpaļaujas uz laika apstākļiem.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. LR likums: „Gada pārskatu likums”. Pieejams: www.ur.gov.lv
2. LR likums: „Par grāmatvedību”. Pieejams: www.fm.gov.lv
3. **Kanska Kristīne**. Finanšu analīzes koeficientu noteikšana un vērtēšana. *Grāmatvedība un Revīzija*. Latvijas zvērinātu revidentu asociācijas izglītības centra izdevums// 2003. g./ **Nr.6**, 36 - 41 lpp.
4. **Laganovskis Sandis**. Darba līguma noslēgšana saskaņā ar Darba likumu. *Latvijas Ekonomists*//2002.g., **Nr. 6/90**, 34-37 lpp
5. **Latvijas Republikas Zemkopības ministrija**. Latvijas lauksaimniecība un lauki. Rīga, 2006, 151 lpp
6. **Andžāne A.** Ievads finanšu grāmatvedībā// Rīga, 2002, 27 lpp
7. **Alsiņa R., Zolotuhina K., Bojarenko J.** Vadības grāmatvedības pamati//Rīga, 2000
8. **Apsīte Inita**. Uzņēmuma gada pārskats// Rīga, 2003, 366 lpp
9. **Bednarskis L., Paupa V., Vaikulis J.** Finanšu pārskatu analīze// Latvijas Universitāte, 2001
10. **Brūna I., Kaire L.** Apgrozāmo līdzekļu uzskaitē// Rīga, 2003, 97 lpp
11. **Grigorjeva R., Jesenčika A., Leibus I., Svarinsa A.** Finanšu grāmatvedība// Rīga, 2004
12. **Januška M.** Grāmatvedības uzskaitē praktiskajās situācijās// Rīga, 359 lpp
13. **Rurāne M.** Uzņēmuma finanšu vadība// Rīga, 1997.g., 255 lpp
14. **Stiglica L.** Finanšu grāmatvedības praktiskums//Rīga, 2001, 79 lpp

1. pielikums

SIA “LIEKNA” Ltd

GADA PĀRSKATS

PAR 2003. GADU

PEĻNAS VAI ZAUDĒJUMU APRĒĶINS PAR 2003. GADU

(pēc apgrozījuma izmaksu metodes)

Nr.	RĀDĪTĀJA NOSAUKUMS	Piezīmes Nr.	2003 Ls	2002 Ls
1	2	3	4	5
1	Neto apgrozījums	1	521268	429172
2	Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	2	720393	459332
3	Bruto peļņa vai zaudējumi		-199125	-30160
4	Pārdošanas izmaksas			
5	Administrācijas izmaksas	3	6326	5862
6	Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	4	222433	47512
7	Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	5	2190	3186
8	Ieņēmumi no līdzdalības koncerna meitas un asociēto uzņēmumu kapitālos			
9	Ieņēmumi no vērtspapīriem un aizdevumiem, kas veidojuši ilgtermiņa ieguldījumus			
10	Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	6	13569	12508
11	Ilgtermiņa finanšu ieguldījumu un īstermiņa vērtspapīru vērtības norakstīšana.			
12	Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	7	14074	17158
13	Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem		14287	3654
14	Ārkārtas ieņēmumi			
15	Ārkārtas izmaksas			
16	Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem		14287	3654
17	Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata gadu.			
18	Pārējie nodokļi	8	2064	3088
19	Pārskata gada peļņa vai zaudējumi		12223	566

BILANCE 2003.GADA 31.DECEMBRĪ

Aktīvs	Piezīmes numurs	2003 Ls	2002 Ls
1. Ilgtermiņa ieguldījumi			
I. Nemateriālie ieguldījumi			
1. Pētniecības darba un uzņēmuma attīstības izmaksas.			
2. Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības.			
3. Citi nemateriālie ieguldījumi.			
4. Uzņēmuma nemateriālā vērtība.			
5. Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem.			
Nemateriālie ieguldījumi kopā			
II. Pamatlīdzekļi			
1. Zemes gabali, ēkas un būves un ilggadīgie stādījumi.		33979	35216
2. Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos.		37337	30504
3. Iekārtas un mašīnas.		121489	176591
4. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs.		2516	846
5. Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas			
6. Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem			
Pamatlīdzekļi kopā	1	195321	243157
III. Ilgtermiņa finansu ieguldījumi:			
1. Līdzdalība radniecīgo uzņēmumu kapitālā.			
2. Aizdevumi asociētie uzņēmumiem.			
3. Līdzdalība asociēto uzņēmumu kapitālā.			
4. Aizdevumi saistītajiem uzņēmumiem.			
5. Pārējie vērtspapīri un ieguldījumi.			
6. Pārējie aizdevumi.			
7. Pašu akcijas un daļas.			
8. Aizdevumi uzņēmuma līdzīpašniekiem un vadībai.			
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā		195321	243157

2. Apgrozāmie līdzekļi			
I. Krājumi			
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli.		85750	90003
2. Nepabeigtie ražojumi.		31500	63600
3. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai.			
4. Nepabeigtie pasūtījumi.			
5. Avansa maksājumi par precēm.		80	
6. Darba dzīvnieki un produktīvie dzīvnieki.		65305	29545
Krājumi kopā	2	182635	183148
II. Debitori			
1. Pircēju un pasūtītāju parādi.	3	50598	33957
2. Radniecīgo uzņēmumu parādi.			
3. Saistīto uzņēmumu parādi.			
4. Citi debitori	4	8286	8539
5. Neiemaksātās daļas sabiedrības kapitālā.			
6. Īstermiņa aizdevumi uzņēmuma līdzīpašniekiem un vadībai.			
7. Nākamo periodu izmaksas.	5	2078	6794
8. Uzkrātie ieņēmumi			
9. Uzkrātie ienākumi			
Debitori kopā		60962	49290
III. Vērtspapīri un līdzdalība kapitālos			
1. Līdzdalība radniecīgo uzņēmumu kapitālā.			
2. Pašu akcijas un daļas.			
3. Pārējie vērtspapīri un līdzdalība kapitālos.			
Vērtspapīri un līdzdalība kapitālos kopā			
IV. Naudas līdzekļi (kopā)	6	41	33
Apgrozāmie līdzekļi kopā		243638	232471
Aktīvu kopsumma		438959	475628

BILANCE 2003.GADA 31.DECEMBRĪ

Pasīvs	Piezīmes numurs	2003 Ls	2002 Ls
1. Pašu kapitāls			
1. Akciju vai daļu kapitāls, pamatkapitāls.	7	5960	5942
2. Akciju (daļu) emisijas uzcenojums.			
3. Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve.			
4. Rezerves:			
a) likumā noteiktās rezerves;	8	2071	2089
b) rezerves pašu akcijām vai daļām;	9	306	306
c) sabiedrības statūtos noteiktās rezerves;	10	99	99
d) pārējās rezerves.	11	155431	154865
5. Nesadalītā peļņa:			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;			566
b) pārskata gada nesadalītā peļņa;		12223	
Pašu kapitāls kopā		176090	163867
2. Uzkrājumi			
1. Uzkrājumi pensijām un tamlīdzīgām saistībām.			
2. Uzkrājumi paredzamiem nodokļiem.			
3. Citi uzkrājumi.			
Uzkrājumi kopā			
3. Kreditori			
I. Ilgtermiņa parādi			
1. Aizņēmumi pret obligācijām.			
2. Akcijās pārvēršamie aizņēmumi.			
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm.	12	3485	71185
4. Citi aizņēmumi	13	26114	26944
5. No pircējiem saņemtie avansi.			
6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem.			
7. Maksājāmie vekseļi.			
8. Parādi radniecīgajiem uzņēmumiem			
9. Parādi asociētajiem uzņēmumiem.			
10. Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi.			

11. Pārējie kreditori.	14		60000
12. Nākamo periodu ieņēmumi.			
13. Pārskata perioda dividendes.			
14. Neizmaksātās iepriekšējo gadu dividendes.			
Ilgtermiņa parādi kopā		29599	158129
II. Īstermiņa parādi			
1. Aizņēmumi pret obligācijām.			
2. Akcijās pārvēršamie aizņēmumi.			
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm.	15	93700	36150
4. Citi aizņēmumi	16	10165	11357
5. No pircējiem saņemtie avansi.			
6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem.	17	127357	80689
7. Maksājami vekseļi.			
8. Parādi radniecīgajiem uzņēmumiem			
9. Parādi asociētajiem uzņēmumiem.			
10. Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi.		731	3534
11. Pārējie kreditori.	18	1317	21902
12. Nākamo periodu ieņēmumi.			
13. Pārskata perioda dividendes.			
14. Neizmaksātās iepriekšējo gadu dividendes.			
15. Uzkrātās saistības			
Īstermiņa parādi kopā		233270	153632
Kreditori kopā		262869	311761
Pasīvu kopsumma		438959	475628

2. pielikums

SIA “LIEKNA” Ltd

GADA PĀRSKATS

PAR 2004. GADU

PEĻNAS VAI ZAUDĒJUMU APRĒKINS PAR 2004. GADU

(pēc apgrozījuma izmaksu metodes)

Nr.	RĀDĪTĀJA NOSAUKUMS	Piezīmes numurs	2004 Ls	2003 Ls
1	2	3	4	5
1	Neto apgrozījums	1	411260	521268
2	Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	2	418199	720393
3	Bruto peļņa vai zaudējumi		-6939	-199125
4	Administrācijas izmaksas	3	7844	6326
5	Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	4	40298	222433
6	Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	5	2	2190
7	Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	6	10	13569
8	Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	7	14933	14074
9	Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem		10590	14287
10	Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem		10590	14287
11	Pārējie nodokļi	8	2429	2064
12	Pārskata gada peļņa vai zaudējumi		8161	12223

BILANCE UZ 2004.GADA 31.DECEMBRI

Aktīvs	Piezīmes numurs	2004 Ls	2003 Ls
1. Ilgtermiņa ieguldījumi			
II. Pamatlīdzekļi			
1. Zemes gabali, ēkas un būves un ilggadīgie stādījumi.		72728	33979
2. Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos.		28398	37337
3. Iekārtas un mašīnas.		141505	121489
4. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs.		2354	2516
Pamatlīdzekļi kopā	1	244985	195321
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā		244985	195321
2. Apgrozāmie līdzekļi			
I. Krājumi			
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli.		145707	85750
2. Nepabeigtie ražojumi.		29900	31500
3. Avansa maksājumi par precēm.		128	80
4. Darba dzīvnieki un produktīvie dzīvnieki.		90259	65305
Krājumi kopā	2	265994	182635
II. Debitori			
1. Pircēju un pasūtītāju parādi.	3	23243	50598
4. Citi debitori	4	6682	8286
7. Nākamo periodu izmaksas.	5	1654	2078
Debitori kopā		31579	60962
IV. Naudas līdzekļi (kopā)	6	59	41
Apgrozāmie līdzekļi kopā		297632	243638
Aktīvu kopsumma		542617	438959

BILANCE UZ 2004.GADA 31.DECEMBRI

Pasīvs	Piezīmes numurs	2004 Ls	2003 Ls
1. Pašu kapitāls			
1. Akciju vai daļu kapitāls, pamatkapitāls.	7	150000	5960
4. Rezerves:			
a) likumā noteiktās rezerves;			2071
b) rezerves pašu akcijām vai daļām;			306
c) sabiedrības statūtos noteiktās rezerves;			99
d) pārējās rezerves.			155431
5. Nesadalītā peļņa:			
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;		26090	12223
b) pārskata gada nesadalītā peļņa;		8161	
Pašu kapitāls kopā		184251	176090
3. Kreditori			
I. Ilgtermiņa parādi			
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm.	8	126000	3485
4. Citi aizņēmumi	9	16087	26114
Ilgtermiņa parādi kopā		142087	29599
II. Īstermiņa parādi			
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm.	10	51485	93700
4. Citi aizņēmumi	11	24140	10165
6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem.	12	137781	127357
10. Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi.		1068	731
11. Pārējie kreditori.	13	1805	1317
Īstermiņa parādi kopā		216279	233270
Kreditori kopā		358366	262869
Pasīvu kopsumma		542617	438959

3. pielikums

SIA "LIEKNA" Ltd

GADA PĀRSKATS

PAR 2005. GADU

PEĻNAS VAI ZAUDĒJUMU APRĒĶINS par 2005. gadu
(pēc apgrozījuma izmaksu metodes)

Nr. p. k.	Rādītāja nosaukums	Piezīmes	Pārskata perioda beigās	Gada sākumā
1	Neto apgrozījums	1	872 237	411 260
2	Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	2	947 916	418 199
3	Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)		-75 679	-6 939
5	Administrācijas izmaksas	3	7 170	7 844
6	Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	4	117 568	40 298
7	Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	5		2
8	Pārējie procentu ieņēmumi un tam līdzīgi ieņēmumi	6	15	10
9	Procentu maksājumi un tam līdzīgas izmaksas	7	17 197	14 933
10	Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem		17 537	10 590
11	Ārkārtas ieņēmumi	8	735	
12	Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem		18 272	10 590
13	Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu			
14	Pārējie nodokļi	9	1 983	2 429
15	Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem		16 289	8 161

Balances uz 2005.gada 31.decembri

AKTĪVI

AKTĪVS		Piezīmes nr.	Pārskata perioda beigās	Gada sākumā
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI				
II Pamatlīdzekļi				
	1. Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	1	72 633	72 728
	2. Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	1	19 460	28 398
	3. Iekārtas un mašīnas	1	109 842	141 505
	4. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	1	6 116	2 354
	6. Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	1	23 000	
	II KOPĀ		231 051	244 985
1. IEDAĻAS KOPSUMMA			231 051	244 985
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI				
I Krājumi				
	1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	2	120 723	145 707
	2. Nepabeigtie ražojumi	2	45 093	29 900
	5. Avansa maksājumi par precēm	2		128
	6. Darba dzīvnieki un produktīvie dzīvnieki	2	152 873	90 259
	I KOPĀ		318 689	265 994
II Debitori				
	1. Pircēju un pasūtītāju parādi	3	99 152	23 243
	4. Citi debitori	4	9 406	6 682
	7. Nākamo periodu izmaksas	5	1 712	1 654
	II KOPĀ		110 270	31 579
IV Naudas līdzekļi		IV KOPĀ	56 343	59
2. IEDAĻAS KOPSUMMA			485 302	297 632
B I L A N C E			716 353	542 617

PASĪVI

	1. Akciju vai daļu kapitāls	7	150 000	150 000
	5. Nesadalītā peļņa:			
	a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa		34 251	26 090
	b) pārskata gada nesadalītā peļņa		16 289	8 161
1. IEDAĻAS KOPSUMMA			200 540	184 251
3. KREDITORI				
I Ilgtermiņa kreditori				
	3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	8	147 132	126 000
	4. Citi aizņēmumi	9	9 592	16 087
	I KOPĀ		156 724	142 087
II Īstermiņa kreditori				
	3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	10	76 979	51 485
	4. Citi aizņēmumi	11	6 468	24 140
	6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	12	272 284	137 781
	10. Nodokļi un sociālās apdrošināšanas maksājumi	13	1 218	1 068
	11. Pārējie kreditori	14	2 140	1 805
	II KOPĀ		359 089	216 279
3. IEDAĻAS KOPSUMMA			515 813	358 366
B I L A N C E			716 353	542 617

SIA "LIEKNA" Ltd

GADA PĀRSKATS

PAR 2006. GADU

Peļņas vai zaudējumu aprēķins par 2006. gadu
(pēc apgrozījuma izmaksu metodes)

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	2	1 179 951	947 916
Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)		-3 229	-75 679
Pārdošanas izmaksas	3	4 315	
Administrācijas izmaksas	4	15 461	7 170
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	5	109 328	117 568
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	6	147	15
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	7	39 546	17 197
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem		46 924	17 537
Ārkārtas ieņēmumi	8		735
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem		46 924	18 272
Pārējie nodokļi	9	2 147	1 983
Atliktais uzņēmuma nodoklis	10	-927	
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem		45 704	18 272

Balance uz 2006.gada 31.decembri

AKTĪVI

AKTĪVS		Piezīmes nr.	Pārskata perioda beigās	Gada sākumā
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI				
I Nemateriālie ieguldījumi				
3. Citi nemateriālie ieguldījumi		1	367	
I KOPĀ			367	
II Pamatlīdzekļi				
1. Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi		2	110 921	72 633
2. Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos		2	41 425	19 460
3. Iekārtas un mašīnas		2	112 905	109 842
4. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs		2	28 176	6 116
6. Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem		2	1 186	23 000
II KOPĀ			294 613	231 051
1. IEDAĻAS KOPSUMMA			294 980	231 051
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI				
I Krājumi				
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli		3	102 204	120 723
2. Nepabeigtie ražojumi		3	59 400	45 093
5. Avansa maksājumi par precēm		3	395	
6. Darba dzīvnieki un produktīvie dzīvnieki		3	183 530	152 873
I KOPĀ			345 529	318 689
II Debitori				
1. Pircēju un pasūtītāju parādi		4	191 453	99 152
4. Citi debitori		5	3 694	9 406
7. Nākamo periodu izmaksas		6	1 447	1 712
II KOPĀ			196 594	110 270
IV Naudas līdzekļi	IV KOPĀ	7	171 379	56 343
2. IEDAĻAS KOPSUMMA			713 502	485 302
B I L A N C E			1 008 482	716 353

PASĪVI

PASĪVS		Piezīmes nr.	Pārskata perioda beigās	Gada sākumā
1. PAŠU KAPITĀLS				
	1. Akciju vai daļu kapitāls	8	150 000	150 000
	5. Nesadalītā peļņa:			
	a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	9	35 253	34 251
	b) pārskata gada nesadalītā peļņa	9	45 704	16 289
1. IEDAĻAS KOPSUMMA			230 957	200 540
3. KREDITORI				
I Ilgtermiņa kreditori				
	3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	10	124 890	147 132
	4. Citi aizņēmumi	11	33 653	9 592
	5. Uzkrājumi atliktam ienākuma nodoklim	12	12 541	
I KOPĀ			171 084	156 724
II Īstermiņa kreditori				
	3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	13	101 817	76 979
	4. Citi aizņēmumi	14	11 643	6 468
	6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	15	480 985	272 284
	10. Nodokļi un sociālās apdrošināšanas maksājumi	16	1 883	1 218
	11. Pārējie kreditori	17	3 288	2 140
	12. Uzkrātās saistības	18	6 825	
II KOPĀ			606 441	359 089
3. IEDAĻAS KOPSUMMA			777 525	515 813
B I L A N C E			1 008 482	716 353

SIA “Griezes Lejnieki”

GADA PĀRSKATS

PAR 2005. GADU

SIA „Griezes Lejniki” peļņas vai zaudējumu aprēķins

Rādītāja nosaukums	Rindas kods	Gada beigās	Gada sākumā
1. Neto apgrozījums	10	321009	224260
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	20	-281610	-196800
3. Bruto peļņa vai zaudējumi	30	39399	27460
5. Administrācijas izmaksas	50	11438	-7569
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	60	84166	41585
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	68	-	-964
9. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	90	146	80
11. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	110	-1182	-713
12. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	120	111091	59879
15. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	151	111091	59879
17. Pārējie nodokļi	170	-1220	-1107
18. Atliktais uzņēmuma ienākuma nodoklis	175	-21800	-5200
19. Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	180	88071	53572

SIA „Griezes Lejniki” bilance uz 2005. gada 31. decembri

AKTĪVS

Rādītāja nosaukums	Rindas kods	Gada beigās	Gada sākumā
1. Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	60	70485	29331
Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	61	33699	13723
2. Iekārtas un mašīnas	70	143204	90932
3. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	80	2436	3258
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	100	249824	137244
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	200	249824	137244
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	210	35692	34737
2. Nepabeigtie ražojumi	220	3500	3500
5. Avansa maksājumi par precēm	250	3072	-
6. Darba dzīvnieki un produktīvie dzīvnieki	260	52030	49089
I. KRĀJUMI KOPĀ	270	94294	87326
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	280	51518	22107
4. Citi debitori	310	-	1000
II. DEBITORI KOPĀ	350	51518	23107
V. NAUDA (KOPĀ)	400	58693	50219
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	410	204505	160652
AKTĪVA BILANCE	420	454329	297896

PASĪVS

Rādītāja nosaukums	Rindas kods	Gada beigās	Gada sākumā
1. Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	430	79000	79000
5. Nesadalītā peļņa	510	173550	119978
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa			
b) pārskata gada nesadalītā peļņa	520	88071	53572
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	530	340621	252550
2. Uzkrājumi paredzamajiem nodokļiem	550	27000	5200
3. Citi uzkrājumi	560	5939	4928
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	570	32939	10128
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	600	27208	-
4. Citi aizņēmumi	601	14793	2251
7. Pārējie kreditori	630	11907	14549
I. ILGTERMIŅA PARĀDI KOPĀ	640	53908	16800
4. Citi aizņēmumi	671	9519	4072
6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	690	6361	6342
10. Nodokļi un sociālās apdrošināšanas maksājumi	730	5037	4282
11. Pārējie kreditori	740	5944	3722
II. ĪSTERMIŅA PARĀDI KOPĀ	780	26861	18418
3. KREDITORI (KOSUMMA)	790	80769	35218
PASĪBA BILANCE	800	454329	297896

Diplomdarbs „Finanšu pārskati un to analīze SIA „Liekna”” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē Grāmatvedības institūtā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesnigtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Baiba Zubaviča

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja lektore mg.oce. Ruta Šneidere

Recenzents:

Darbs iesniegts Ekonomikas un vadības fakultātes nodaļā 04.05.2007.

Metodiķe:

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

Komisijas sekretāre: